

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0712 – ОП-з-дн
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Оподаткування
(код і назва освітньої програми)

С. С. Радомська (Габрошвілі)
(ініціали та прізвище)

Керівник: д.е.н., професор, зав. каф. ОАОА,
Меліхова Т. О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: д.е.н., професор, професор кафедри ОАОА,
Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту
МУ

Запоріжжя
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНИ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

(код та назва)

Освітня програма Оподаткування

(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

« 11 » 10

2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Радомська Софія Спартаківна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро»

керівник роботи Меліхова Т. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри

ОАОА

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «09» жовтня 2023 року № 1583-с

2. Строк подання студентом роботи 23.02.2024

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві

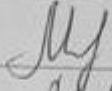
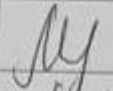
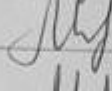

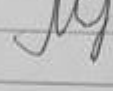
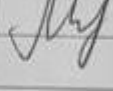
2. Облік та оподаткування товарів на ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО» та його фінансовий аналіз

3. Пропозиції щодо удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1. Ознаки поняття «товар». 2. Класифікація товарів. 3-4. Первинні документи. 5. Облік відпуску товарів. 6. Порівняння спрощеного та загального плану рахунків. 7. Документальне забезпечення. 8-9. Журнал господарських операцій. 10-11. Аналіз платоспроможності. 12. Робочий документ контролера. 13. Довідкова відомість. 14-15. Перевірка.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
2	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
3	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 11.10.23

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

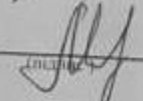
№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Срок виконання етапів роботи	При мітка
1	Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень	Грудень 2023	вик
2	Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження	Грудень 2023	вик
3	Робота над 1 розділом	Грудень 2023	вик
4	Робота над 2 розділом	Грудень 2023	вик
5	Робота над 3 розділом	Грудень 2023	вик
6	Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді	Січень-лютий 2024	вик
7	Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій	Лютий 2024	вик
8	Попередній захист роботи	Лютий 2024	вик
9	Нормоконтроль	Березень 2024	вик
10	Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді	Березень 2024	вик
11	Захист роботи	Березень 2024	вик

Студент


(підпис)

С. С. Радомська
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту)


(підпис)

Т. О. Меліхова
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер


(підпис)

Ю. С. Синиця
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Радомська (Габрошвілі) С. С. Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т. О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2024.

Досліджено теоретичні основи обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві. Показано облік та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «Пал-Електро». Здійснено контроль товарів ТОВ «Пал-Електро». Надано шляхи щодо удосконалення документування обліку, оподаткування, контролю товарів на ТОВ «Пал-Електро».

Ключові слова: ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, КОНТРОЛЬ, АНАЛІЗ, ТОВАР, РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ, МАЛІ ПІДПРИЄМСТВА

ABSTRACT

Radomska (Gabroshvili) S. Improving of Accounting Documents, Taxation and Controlling of Goods in Retail at Pal-Electro, LLC.

Qualification work for obtaining a master's degree of higher education in the specialty 071 – Accounting and taxation, academic supervisor Melikhova T. O. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu. M. Potebny, department of accounting, analysis, taxation and audit, 2024.

The theoretical foundations of accounting, taxation and control of goods in retail trade at a small enterprise have been studied. Accounting and taxation of goods at "Pal-Electro" LLC is shown. A financial analysis of Pal-Electro LLC was conducted. Control of goods of Pal-Electro LLC was carried out. Ways to improve

documentation of accounting, taxation, control of goods at Pal-Electro LLC are provided.

Keywords: ACCOUNTING, TAXATION, CONTROL, ANALYSIS, GOODS, RETAIL, SMALL ENTERPRISES

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	10
1.1 Особливості роботи торгових підприємств	10
1.2 Облік та оподаткування товарів торгівлі	19
1.3 Контроль товарів у роздрібній торгівлі	37
2 ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ НА ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО» ТА ЙОГО ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ	44
2.1 Загальна характеристика ТОВ «Пал-Електро»	44
2.2 Облік та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро»	46
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Пал-Електро»	57
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО»	67
3.1 Контроль товарів ТОВ «Пал-Електро»	67
3.2 Шляхи щодо удосконалення документування обліку та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро»	76
3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю товарів на ТОВ «Пал-Електро»	77
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	87
ДОДАТОК А – Фінансова звітність ТОВ «Пал-Електро»	94

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному періоді найбільш розповсюдженим видом діяльності є торгівля. Підприємства при здійсненні роздрібною торгівлі одночасно отримують грошові кошти за реалізацію товарів. Найбільш впливовим показником є обсяг реалізації, але треба слідкувати і за дотриманням термінів постачання, щоб не допустити дефіцит. Тому треба приділити увагу актуальним питанням ведення обліку, здійснення оподаткування, проведення аналізу та контролю товарів.

Розгляду питань документування обліку, оподаткування, контролю товарів сприяли роботи наступних вчених: Зінь Е. А., Каніщенко Л., Козловського В. А., Макаренка А. П., Меліхової Т. О., Нашкерської Г. В., Савкович В. А. та інших.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро».

Мета та завдання роботи. Метою магістерської роботи є дослідження теоретично та практично документування обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро», а також надання пропозицій щодо удосконалення.

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи обліку, оподаткування та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві;
- показати облік та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро»;

- провести фінансовий аналіз ТОВ «Пал-Електро»;
- здійснити контроль товарів ТОВ «Пал-Електро»;
- надати пропозиції щодо удосконалення документування обліку, оподаткування, контролю товарів на ТОВ «Пал-Електро».

Об'єктом дослідження є процес документування обліку, оподаткування, контролю товарів на малому підприємстві ТОВ «Пал-Електро».

Предметом дослідження є існуючі підходи до документування обліку, оподаткування та контролю товарів на малому підприємстві.

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «Пал-Електро».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в:

У роботі розроблено методичні підходи до проведення контролю, які, на відміну від існуючих, включають: анкету, загальний план контролю товарів, програму контролю товарів та робочі документи контролера до кожної процедури. Запропоновані документи з перевірки термінів та обсягів постачання товарів та збуту товарів покупцям, а також аналіз цін товару дають можливість здійснити контроль товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний контроль, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

З метою удосконалення обліку та оподаткування товарів запропоновані форми Довідкових відомостей з: термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, оподаткування товарів. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «Пал-Електро», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Радомська С. С., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Облік, оподаткування, контроль товарів у роздрібній торгівлі на малому підприємстві. *Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках* : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій "Дням Ракоці" Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II, м. Берегове, Закарпатська область, 26-27 березня 2024 року (подано до друку).

Основні пропозиції автора щодо удосконалення методики документування обліку, оподаткування та контролю товарів на малому підприємстві знайшли відображення у статті:

Радомська С. С., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Удосконалення документування обліку, оподаткування, аналізу та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві для підвищення ефективності управління. *Агросвіт*. 2024. № 6. (подано до друку).

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп'ютерного тексту, в тому числі ___ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із ___ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Особливості роботи торгових підприємств

У сучасних умовах відбулась еволюція товару, змінились вимоги до його якості, з'явилися показники її визначення.

Товар – це продукт праці, який володіє здатністю задовольняти конкретні потреби людини, що розподіляється в суспільстві шляхом купівлі-продажу. Товар як продукт праці має подвійний характер. З одного боку, він є вартістю, з іншого боку – споживною вартістю. Вартість товару характеризується витратами суспільно необхідної праці на його проектування, виробництво і розподіл [13].

Товар – це продукт праці, вироблений для обміну чи продажу, який має споживчу та мінову вартість [35].

Вимоги до товару – сукупність якісних і кількісних характеристик товару, що відображають уявлення його споживачів про необхідну цінність товару в разі використання його за призначенням у встановлених умовах обігу і споживання [36].

Якість товару – сукупність характеристик товару, які визначають ступінь його здатності задовольняти встановлені і передбачені потреби [66].

Показник якості – кількісна характеристика однієї або кількох властивостей товару, складових його якості, яка розглядається відповідно до визначених умов його експлуатації або споживання. Кожний показник має найменування та значення. Значення показника є результатом кількісних та якісних вимірів. Значення показників якості застосовуються для встановлення відповідності чи невідповідності певним вимогам, які внесені у нормативні документи (стандарти), або для констатації результатів вимірів. Показники якості за найменуваннями поділяються на групи. Показник якості – це кількісне і якісне вираження властивостей товару [21].

Вимоги до якості – відображення певних потреб через переведення їх у набір кількісно або якісно встановлених норм щодо характеристик товару для забезпечення можливості його перевірки при використанні за призначенням [42].

Товар є основною категорією ринкових відносин, саме це зумовлює до нього підвищений інтерес з боку дослідників, адже трансформація економіки України створює умови для ретельного дослідження методики обліку, контролю та управління операцій з товарами. Слід сказати, що нині немає чіткої визначеності в межах термінології, тому навіть поняття «товар» розуміється по-різному. Так, одна група науковців вважає, що товар – це продукт праці, що має вартість і розподіляється в суспільстві шляхом обміну (купівлі/продажу). Інша група фахівців визначає товар як матеріальний виріб, придбаний чи отриманий від юридичних, фізичних осіб і призначений для продажу. Також під поняттям «товар» розуміють все те, що може задовольнити певну потребу. На підставі проведеного дослідження можна констатувати, що поняття «товар» може мати широке та вузьке визначення. Широке визначення поняття «товар» використовується в економічному аспекті, а вузьке поняття пов'язано з особливостями діяльності торговельних підприємств. Товар – це складне поняття, що включає сукупність багатьох властивостей, головними серед яких є споживчі властивості, тобто спроможність товару задовольняти потреби [68].

Будь-який товар необхідно розглядати на трьох рівнях. Перший – задум товару. На цьому рівні йдеться ще не стільки про реальний предмет або послугу, скільки про той нестаток і потребу, що майбутній товар покликаний задовольнити. Наступний рівень – предмет в реальному виконанні. При цьому товар повинен мати такі риси: набір необхідних властивостей, якість, зовнішнє оформлення, назву (марку), упакування. Останній рівень – це власне товар із прилягаючими до нього додатковими послугами (сервісом) і вигодами (так зване підкріплення товару) [44].

Ознаки поняття «товар» систематизовано на рис. 1.1 [39].

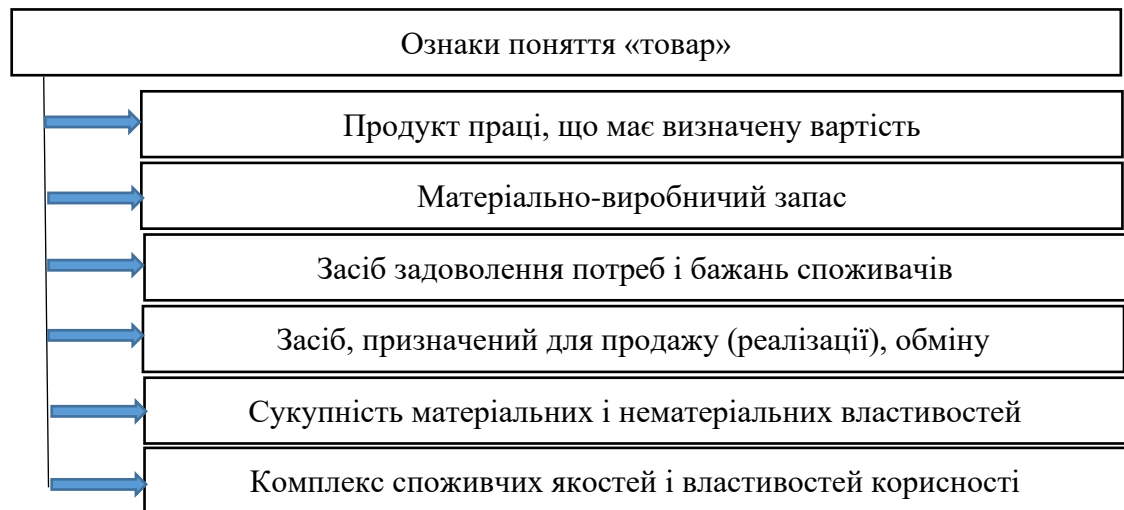


Рисунок 1.1 – Ознаки поняття «товар»

Джерело: [23]

Класифікацію товарів за ознаками наведено на рисунку 1.2 [17].



Рисунок 1.2 – Класифікація товарів за ознаками

Джерело: [17]

Під товаром доцільно розуміти матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку. Товаром можуть бути продукти як фізичної, так і розумової праці, результати послуг, сама здатність до праці,

земля, її надра – все, що має споживчу вартість і може обмінюватися на інший товар (гроші) власником. У вузькому значенні товар – продукт праці, виготовлений і призначений для обміну [61].

Торгівля – це господарська діяльність, пов'язана з реалізацією товарів [63].

Торгова діяльність – це ініціативна самостійна діяльність юридичних осіб і громадян із здійснення купівлі та продажу товарів народного споживання з метою отримання прибутку. Торгова діяльність може здійснюватись у сферах роздрібної та оптової торгівлі, а також у торгово-виробничій (громадське харчування) сфері [16].

Оптова торгівля може здійснюватись через оптові бази, товарні склади, склади-холодильники, склади-магазини. Вона, як правило, є проміжною ланкою між виробником продукції і роздрібною торгівлею [17].

Роздрібна торгівля здійснюється через магазини (продовольчі, непродовольчі, спеціалізовані, універмаги, універсами, торгові комплекси тощо), дрібно-роздрібну мережу (палатки, кіоски, ятки, павільйони, торгові автомати), пересувну мережу (автомагазини, авторозвозки, лавки-автопричеви, візки, розноски, столики). В роздрібній торгівлі товари реалізуються, як правило, кінцевому споживачеві — населенню [17].

Дохід торгівлі формується за рахунок встановленої націнки на товари.

Ціна товару складається:

- в оптовій торгівлі – з оптової ціни промислового підприємства (як сформована із собівартості та прибутку підприємства) та оптово-збутової націнки;

- в роздрібній торгівлі – з ціни оптової торгівлі (або підприємства) і торгової націнки [35].

Непрямі податки (ПДВ, акцизний податок) розраховуються понад визначену ціну реалізації на всіх етапах реалізації товарів. У в роздрібній торгівлі націнка встановлюється з урахуванням ПДВ. Розмір націнки торгівлі підприємства визначають самостійно, виходячи зі стану ринку [47].

Розрахунки з покупцями в оптовій торгівлі здебільшого здійснюються в безготівковій формі, в роздрібній — виручка надходить готівкою в каси торгового підприємства [58].

Підприємства торгівлі та громадського харчування повинні здійснювати розрахунки із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій (РРО) [59].

Реєстратор розрахункових операцій — це пристрій або програмно-технічний комплекс, в якому реалізовано фіскальні функції і який призначений для реєстрації розрахункових операцій при продажу товарів (наданні послуг), операцій з купівлі-продажу іноземної валюти та/або кількості проданих товарів (наданих послуг) [59].

Торгова діяльність повинна здійснюватися із дотриманням встановлених вимог [59]:

- забезпечення прав споживачів;
- наявність цінників, документів, що підтверджують якість товарів, тощо;
- дотримання санітарних вимог;
- наявність контрольних вагів та інших засобів вимірювальної техніки;
- дотримання термінів зберігання товарів;
- дотримання правил продажу відповідних товарів;
- при розрахунках з покупцями має бути забезпечена достатня кількість розмінної монети, приймання зношених купюр та ін. [24].

Особливості роздрібною торгівлю зумовлюють особливості обліку в ній:

1. У торгівлі немає витрат, пов'язаних з виробництвом продукції, але є витрати, пов'язані зі зберіганням та реалізацією товарів. Ці витрати називаються витратами обігу і обліковуються на рахунках 93 «Витрати на збут» і 92 «Адміністративні витрати».

2. Торгові підприємства закупають товари за купівельними цінами, а продають дорожче — за цінами продажу. В оптовій торгівлі облік придбаних товарів ведеться за купівельними цінами або «за продажними». В роздрібній

торгівлі товари обліковують за купівельними цінами або за цінами продажу, якщо інші методи оцінки використовувати недоцільно. При обліку за цінами продажу на підприємствах роздрібно́ї торгівлі при придбанні товарів на них відразу встановлюється торгова націнка (кредит рахунку 285 «Торгова націнка») і далі визначається обсяг реалізації тільки за цінами продажу. В кінці місяця розраховується середня величина торгових націнок в продажній вартості реалізованих товарів і, відповідно, купівельна вартість реалізованих товарів.

3. Фінансовий результат від реалізації товарів у торгівлі визначають як різницю між цінами продажу без ПДВ (доходом від реалізації) та купівельними цінами (собівартістю) реалізованих товарів і витратами обігу. Ціни продажу, відповідно, мають встановлюватися в такому розмірі, щоб окупити витрати обігу і забезпечити певний рівень прибутку.

Специфічні рахунки для обліку в торгівлі:

28 «Товари» (з відповідними субрахунками);

902 «Собівартість реалізованих товарів»;

702 «Дохід від реалізації товарів»;

92 «Адміністративні витрати»;

93 «Витрати на збут» — для обліку витрат обігу.

Схема обліку в торгівлі в цілому не дуже відрізняється від схеми обліку на промислових підприємствах. Основна відмінність полягає у відсутності рахунку 23 «Виробництво», немає витрат на виробництво і списання їх на рахунок 26 «Готова продукція» [34].

Торгові підприємства витрачають досить значні кошти на рекламу, зокрема, на рекламування товарів у вітринах.

Товари належать – до запасів підприємства і обліковуються згідно з НП(С)БО 9. На різних підприємствах запаси можуть мати різне призначення залежно від функції, яку вони виконують у процесі виробництва, а також від особливостей підприємства. Так, якщо для одного підприємства машини та обладнання є основними засобами, то для підприємства, що їх виготовляє, є

готовою продукцією, а для підприємств, що здійснює їх перепродаж – товаром [36].

Запаси класифікують за трьома ознаками (таблиця 1.1) [59].

Таблиця 1.1 – Групування запасів за НП(С)БО 9 «Запаси»

№	Ознаки групування	Вид запасів
1	Призначені для реалізації в умовах звичайної діяльності	Готова продукція, товари
2	Знаходяться в процесі виробництва з метою подальшої реалізації продукту виробництва	Незавершене виробництво, напівфабрикати, брак у виробництві
3	Призначені для споживання при виробництві продукції, виконанні робіт, управління підприємством	Виробничі запаси, МШП

Джерело: [59]

Під товаром розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку. Товаром можуть бути продукти як фізичної, так і розумової праці, результат послуги, сама здатність до праці, земля та її надра – все, що має споживчу та продажну вартість і може обмінюватись на інший товар (гроші) власником цієї споживчої вартості. Як правило, цією складовою запасів володіють торговельні підприємства [27].

Порядок визначення первісної вартості запасів розкритий на рисунку 1.3 [27].

До первісної вартості запасів не включають:

- понаднормативні витрати і недостачі запасів;
- витрати на збут;
- відсотки на використання кредитів (в тому числі комерційних);
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які відображаються в складі витрат по дебету рахунків класу 9. Виключенням є змінні і розподілені загальновиробничі витрати [21].



Рисунок 1.3 – Визначення первісної вартості запасів

Джерело: [21]

Товари в обліку можуть відображатись за роздрібними (продажними) цінами або первісною вартістю. Оцінка за цінами реалізації застосовується підприємствами роздрібною торгівлі з використанням середнього відсотка торговельної націнки. Цей метод застосовують підприємства, які мають значну номенклатуру товарів, яка змінюється, з приблизно однаковим рівнем торгової націнки [16].

Оскільки рух товарів відбувається в процесі господарювання постійно, тому в поточному обліку, як правило, застосовуються облікові ціни (заздалегідь встановлені, фіксовані). В якості облікових цін можна використовувати планову собівартість придбання або середні купівельні ціни (розраховуються сума і процент відхилення фактичної собівартості від вартості за обліковими або плановими цінами за основними групами товарів). Підприємство має право вибрати один із варіантів методу оцінювання та обрати одну з систем обліку постійну або періодичну [49].

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [49].

Придбані (одержані) підприємством запаси зараховують за первісною вартістю, яка потім може змінюватися, тому в процесі зберігання запаси оцінюються за балансовою вартістю. Згідно з принципом обачності вартість активів не повинна завищуватися. Відповідно до НП(С)БО 9 балансова вартість – це найменша з двох оцінок первісна або чиста вартість реалізації, яка визначається розрахунковим шляхом за кожним об'єктом аналітичного обліку [52].

Чиста вартість реалізації визначається за кожною одиницею товару шляхом вирахування з очікуваної ціни продажу суми очікуваних витрат на їх реалізацію. Сума, на яку первісна вартість товарів перевищує чисту вартість їх реалізації, списується на витрати звітного періоду. В результаті переоцінки може бути проведена дооцінка (збільшення вартості) або уцінка (зменшення вартості) товарно-матеріальних цінностей [52].

Порядок проведення переоцінки цінностей та відображення їх результатів у звітності регламентується певними нормативними документами:

- уцінка цінностей;
- дооцінка цінностей [61].

Згідно з НП(С)БО 9, якщо чиста вартість реалізації тих запасів, які раніше були уцінені і є активами на дату балансу, надалі збільшується, то на суму збільшення чистої вартості реалізації, але не більше від суми попереднього зменшення, сторнується запис про попереднє зменшення вартості запасів [36].

До вартості товарів при їх придбанні включаються суми, сплачені постачальникам, суми ввізного мита, транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ) тощо. Якщо ТЗВ визначаються окремо, їх облік ведеться на субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати» [36].

1.2 Облік та оподаткування товарів торгівлі

Надходження товарів оформлюється первинними документами: накладна, рахунок-фактура, прибутковий ордер, платіжна вимога-доручення, податкова накладна тощо [46].

Комірник повинен здійснити приймання товарів за кількістю і якістю. Регістром аналітичного обліку з обліку товарів на складі є картка складського обліку. Комірник, як правило, щодня передає всі прибуткові і видаткові документи в бухгалтерію з товарним звітом. В товарному звіті наводяться залишки товарів на початок і кінець звітного періоду, дані про надходження і вибуття товарів за кожним прибутковим та видатковим документом [46].

Інвентаризація товарів і відображення її результатів здійснюється так, як інших запасів згідно з документами. У результаті проведення інвентаризації виявляють неходові, залежалі, зіпсовані товари, крадіжки, товарні втрати [46].

Товарні втрати бувають нормовані та ненормовані. Нормовані — це природні втрати, ламання, бій (посуду, новорічних іграшок, фарфорових виробів тощо), втрати в магазинах самообслуговування. Ненормовані — втрати понад встановлені норми, зумовлені порушенням правил зберігання товарів, розтратами, крадіжками, уціненням виробів застарілих моделей. Природні втрати — це втрати при перевезенні, зберіганні та реалізації товарів, зумовлені фізично-хімічними властивостями товарів (витікання, висихання, розтрушування). Граничні норми природних втрат встановлюються державними органами у відсотках до кількості відповідних товарів. При інвентаризації нестачі в межах норм природних втрат списуються на витрати обігу (Д-т 93) [13].

Відвантаження товарів зі складу оформлюється товарно-супроводжувальними (рахунок-фактура, накладна, товарно-транспортна накладна, податкова накладна) та розрахунковими (платіжна вимога-доручення) документами [14].

Якщо підприємства роздрібної торгівлі ведуть облік товарів за цінами продажу, на товари при їх оприбуткуванні встановлюється торгова націнка. Відсоток торгових націнок на різні товари підприємство встановлює самостійно. Протягом місяця товари реалізують за роздрібними цінами, а в кінці місяця визначають середній відсоток і розмір торгових націнок на реалізовані товари, після чого визначається купівельна вартість реалізованих товарів. Можна робити це частіше, якщо дозволяють технічні можливості [52].

Запаси призначені для виробництва продукції, надання послуг або для перепродажу протягом короткого періоду часу, визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [52].

Для забезпечення первинного обліку товарів передбачені типові форми первинних документів (таблиця 1.2) [42].

Таблиця 1.2 – Первинні документи з обліку товарів

Типова форма	Назва документу	Примітки
1	2	3
№863 0401040	Рахунок-фактура, платіжна вимога-доручення	Використовуються для розрахунків між постачальниками та покупцями за відвантажені (відпущені) товари
М-1	Журнал обліку надходження вантажів	Застосовується для реєстрації транспортних документів, пов'язаних з отриманням вантажів та оприбуткуванням їх на склад підприємства
М-2, М-2а	Довіреність	Призначена для підтвердження права окремої посадової особи виступати довіреною особою підприємства при отриманні ТМЦ
М-3, М-4	Прибутковий ордер	Використовується на складі, заповнюється в день надходження ТМЦ при відсутності розбіжностей з документами постачальника, при оприбуткуванні цінностей з переробки

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
М-5, М-6	Товарно-транспортна накладна	Призначена для обліку поставок ТМЦ та розрахунків за їх перевезення автомобільним транспортом, Використовується для якісного та кількісного приймання ТМЦ
М-7	Акт про приймання матеріалів	Застосовується при прийнятті ТМЦ, якщо є розбіжності і документами постачальника, або коли виробничі запаси надійшли без документів Використовується для обліку надходження ТМЦ і для направлення листа-претензії постачальнику
М-10, М-10а, М-11	Накладна-вимога	Використовується для разового відпуску матеріальних цінностей всередині підприємства
М-12	Картка складського обліку	Використовується для обліку виробничих запасів на складі
М-14	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
М-15	Накладні на відпуск ТМЦ на сторону	Застосовується для оформлення відпуску матеріалів виробничим одиницям, об'єднанням або стороннім організаціям
М-18	Довідка про відхилення фактичного залишку матеріальних цінностей від встановлених норм запасу	Складається завскладом (комірником) у разі виявлення відхилень фактичного залишку виробничих запасів від встановлених норм
М-26	Журнал обліку наданих довіреностей	Призначений для реєстрації виданих довіреностей та розписки в їх отриманні

Джерело: [42]

У разі закупки товарів у населення оформлюється Акт закупівлі ТМЦ, форма якого повинна бути затверджена наказом про облікову політику. В акті

закупівлі обов'язково зазначаються паспортні дані та ідентифікаційний код особи – продавця [47].

Первинними документами, що підтверджують вартість придбаних товарів підзвітними особами є товарний рахунок і акт (довідка), які складає підзвітна особа за участі інших посадових осіб підприємства [61].

Цінності, що надходять на підприємство, приймаються за кількістю та якістю. Приймання товарів за кількістю – це визначення точної їх кількості, що надійшли, та їх відповідності даним, які містяться у транспортних, супровідних і (або) розрахункових документах (пакувальні листи, накладні, рахунки тощо). Воно здійснюється, як правило, шляхом суцільного підрахунку одиниць, міри і маси товарів в даній партії (за винятком товарів у фабричній упаковці). Перевірка товарів може проводитися і вибірково [64].

Приймання товарів за якістю – це визначення їх якості за встановленим зразком, перевірка комплектності (наявності всіх предметів, які входять у даний комплект), відповідності тари, упаковки і маркування встановленим вимогам, а також даним супровідних документів (сертифікат якості, санітарний сертифікат або їх засвідчені копії тощо). Як правило, проводиться суцільна перевірка якості і комплектності товарів, однак, якщо договором передбачено, то можлива і вибіркова перевірка [68].

Якщо в процесі приймання буде виявлена недостача товару, невідповідність якості, маркування товарів, які надійшли, тари або упаковки вимогам стандартів, технічних умов, кресленням, зразкам (еталонам), договору або даним, вказаним у супровідних документах, то подальше приймання товару призупиняється. Про виявлену недостачу і порушення якості продукції складається акт, який є юридичним документом для виставлення претензій постачальнику [17].

Для забезпечення своєчасного відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку на підприємстві повинні бути чітко визначені терміни передачі первинних документів до бухгалтерії для відповідного їх оформлення [17].

В оптовій торгівлі товари обліковують на субрахунку 281 «Товари на складі», в роздрібній – на рахунку 282 «Товари в торгівлі»; в роздрібній торгівлі можуть використовуватися обидва субрахунки: 281 – для обліку товарів на складі підприємства роздрібною торгівлі, 282 – для обліку товарів у торговому залі [20].

У роздрібній торгівлі, якщо облік товарів ведеться за цінами продажу, на них при оприбуткуванні встановлюється торгова націнка: Д-т 282 (281) К-т 285 [20].

У балансі сальдо 28 рахунку згортається по всіх субрахунках до валюти балансу включається купівельна вартість товарів [35].

Схема відпуску товарів у бухгалтерському обліку показана на рисунку 1.2 [35].

Непродовольчі товари господарюючого суб'єкту повинні супроводжуватись наступними документами: товарно-транспортними накладними, рахунками-фактурами, прибутково-видатковими накладними, свідоцтвом про якість товару, сертифікатом відповідності державній системі сертифікації або завіреною постачальником копією сертифікату відповідності на товар [20].

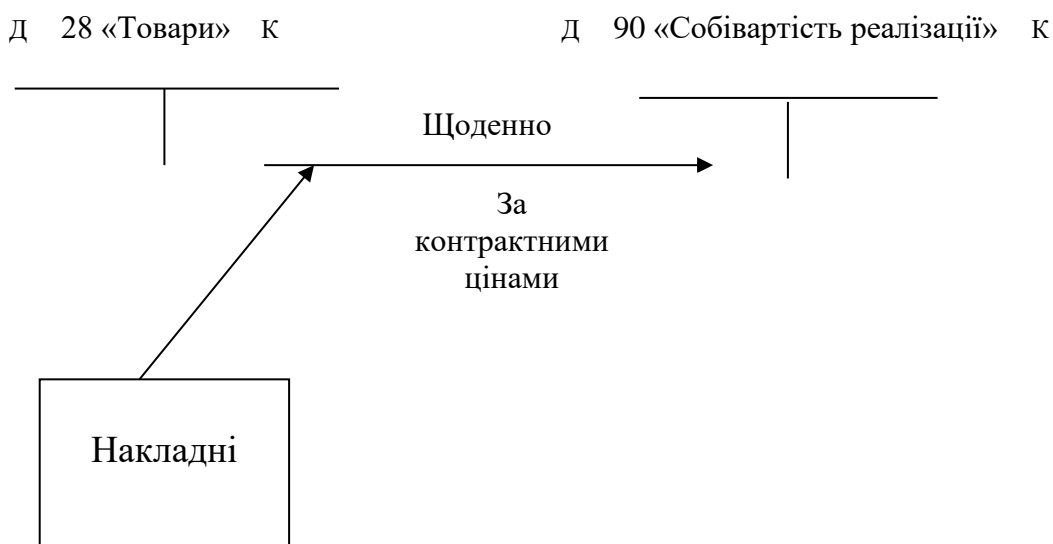


Рисунок 1.4 – Облік відпуску товарів

Джерело: [20]

На всі продовольчі товари господарюючий суб'єкт повинен мати товарно-транспортні накладні, прибутково-видаткові накладні, приймальні акти, документи, що затверджують відповідність якості товару вимогам нормативних документів. Для імпортованих товарів – сертифікати, викладені українською мовою або на мові країни експортера. Вони повинні бути завірені печаткою постачальника [24].

Порядок документального оформлення придбання товарів, які надходять на підприємство від постачальника, представлено на рисунку 1.3 [24].

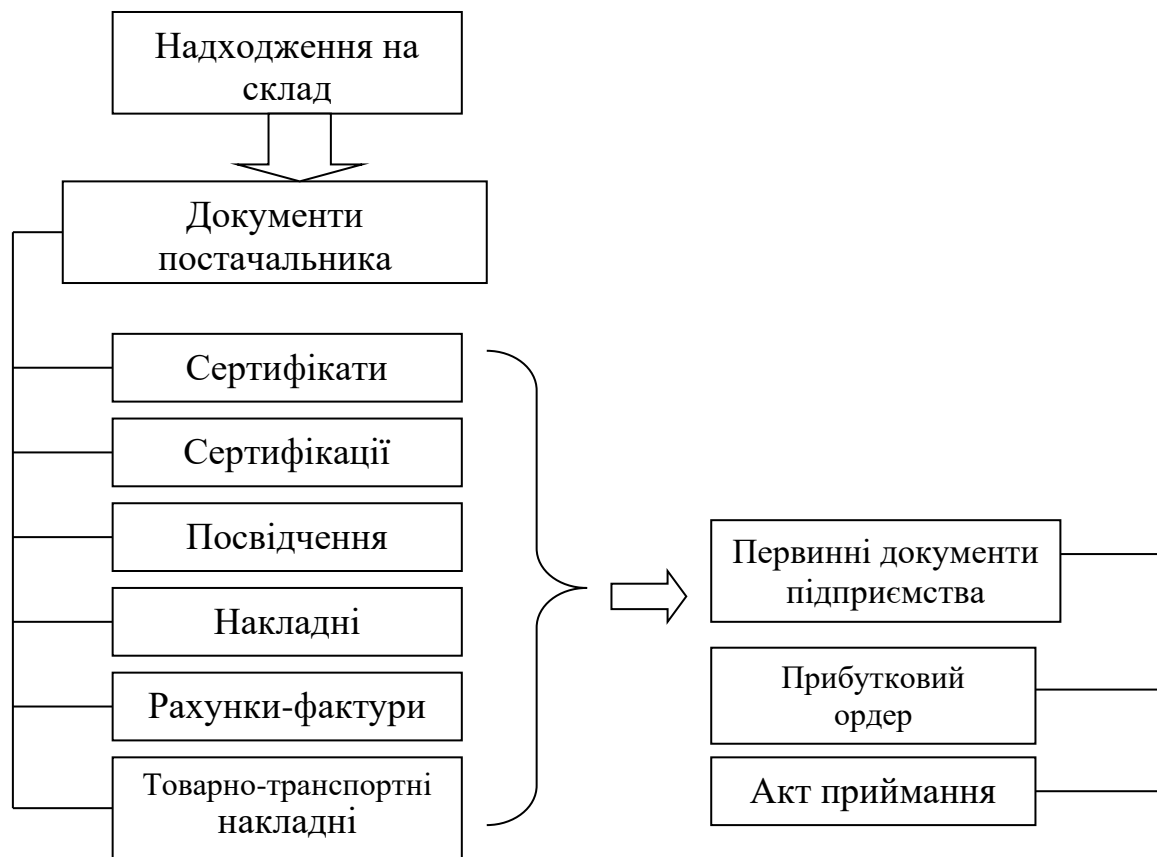


Рисунок 1.5 – Документальне оформлення надходження товарів

Джерело: [24]

Контроль за виконанням плану договорів, вчасним надходженням і оприбуткуванням товарів здійснює служба постачання. З цією метою в ній ведуть відомості (машинограми) оперативного обліку виконання договорів поставки, де відмічають виконання умов договору про поставку за

Придбані (отримані) товари зараховують на баланс підприємства за первісною вартістю [63].

Для забезпечення виробничої програми відповідними матеріальними ресурсами на великих підприємствах створюються спеціальні склади для зберігання основних і допоміжних матеріалів, палива, запасних частин, МШП та інших запасів [13].

Крім центральних складів, в різних структурних підрозділах підприємства можуть бути комори, які виконують функції проміжних складів. Кожному складу наказом по підприємству присвоюється порядковий номер, який надалі зазначається на всіх документах, які відносяться до операцій даного складу [14].

На складах товари розміщують по секціях, а в середині них – по групах, типо- та сорторозмірах в штабелях, ящиках, контейнерах, на стелажах, полках, комірках, піддонах, що забезпечує швидке їх приймання, відпуск та контроль за відповідністю фактичної наявності встановленим нормам (ліміту) [17].

Складський облік організують за видами об'єктів, що зберігаються, за місцями зберігання, за кількістю товарів. За необхідності складський облік організують за партіями надходження товарів [22].

Склади повинні бути забезпечені справними вагами, вимірювальними приладами та мірною тарою. Облік товарів на складі здійснюється завідуючим складом (комірником), який є матеріально відповідальною особою. Його приймають на роботу, як правило, за згодою з головним бухгалтером підприємства. З комірником укладається типовий договір у встановленій формі про повну індивідуальну матеріальну відповідальність [23].

Бухгалтерія підприємства у встановлені строки здійснює приймання і обробку первинних документів на товари. Всі документи сортуються і перевіряються. Прибуткові ордери звіряються з рахунками, що до них належать, транспортними документами, приймальними актами тощо. Лімітні картки, що надійшли зі складу, зіставляються з іншими . примірниками, одержаними від цехів-споживачів, накладні на переміщення товарів, здані

складами-відправниками, з примірниками тих же накладних, що надійшли зі складів-одержувачів [34].

При використанні матеріальних звітів немає потреби у складанні інших документів на витрачання товарів, що спрощує облік товарів в підзвіті, оскільки в якості реєстрів аналітичного обліку використовуються звіти матеріально відповідальних осіб [39].

Аналітичний облік товарів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами товарів відповідно до номенклатури-цінника. Аналітичні рахунки групують за групами товарів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом товарів, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації [39].

Існує декілька варіантів обліку товарів (таблиця 1.3) [17].

Таблиця 1.3 – Варіанти обліку товарів бухгалтерією підприємства

Варіанти обліку	Варіант	Зміст варіанту
1	2	3
Товарів	Сортовий партіонний	На підставі первинних документів на кожен вид матеріалів відкривається картка аналітичного обліку, де їх обліковують в натуральному і грошовому вираженні. По закінченні звітного періоду складаються оборотні відомості аналітичного обліку. Залишки і обороти по них порівнюються з даними карток складського обліку. Первинні документи групуються за номенклатурними номерами, і в кінці звітного періоду кінцеві дані по кожному з номерів заносяться до оборотних відомостей. Оборотні відомості складаються в натуральному і грошовому вираженні по кожному складу і для кожного рахунку

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
	Сальдовий (оперативно-бухгалтерський)	Сальдовий метод обліку базується на використанні регістрів аналітичного обліку карток складського обліку. Щоденно (щотижня, раз на 10 днів) працівником бухгалтерії перевіряється правильність записів надходження і витрачання матеріалів на складі і підтверджується залишок по картці складського обліку особистим підписом бухгалтера, а кожного першого числа місяця залишок по кожному номенклатурному номеру переноситься до відомості обліку залишків товарів на складі (без виділення оборотів витрат і надходження товарів). На підставі даних відомості виводяться підсумки по складу

Джерело: [17]

Запаси відпускають зі складу підприємства на виробничі, господарські потреби, на сторону, для переробки і в порядку реалізації надлишкових (неліквідних) товарів (рисунок 1.7) [34].

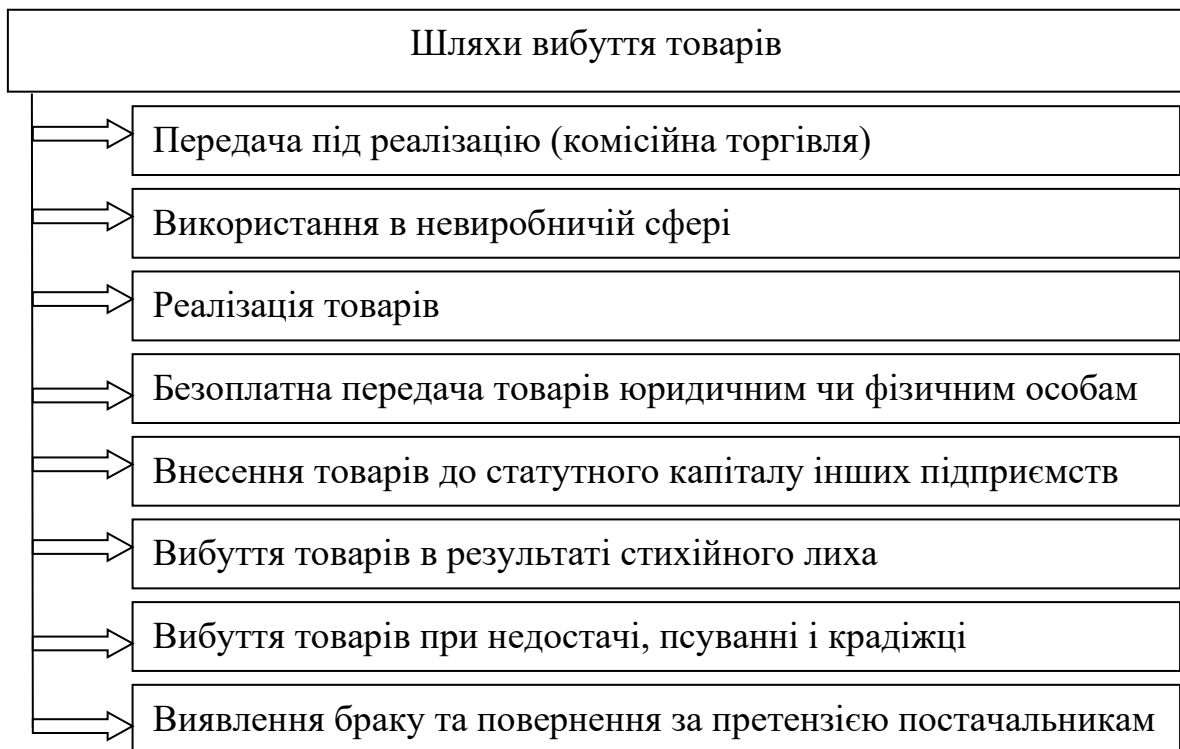


Рисунок 1.7 – Шляхи вибуття товарів

Джерело: [34]

Відпуск товарів на сторону здійснюється на підставі договорів, нарядів та інших документів і письмового розпорядження керівника підприємства. Відпуск товарів стороннім підприємствам оформлюють накладними на відпуск товарів на сторону [44].

Внутрішнє переміщення товарів зі складу на склад оформлюють також накладною-вимогою (ф. № М-11) [44].

Для обліку товарів в Плані рахунків передбачений рахунок 28 «Товари». Торговельні, збутові підприємства на рахунку 28 ведуть також облік купівельної тари і тари власного виробництва (за винятком інвентарної тари, яка використовується для виробничих або господарських потреб і облік ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» чи 20 «Виробничі запаси») [58].

Аналітичний облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі ведеться за місцями їх продажу (відділами, секціями, кіосками тощо) і торговельним підприємством в цілому, що забезпечує контроль за виконанням плану товарообігу [58].

Основні господарські операції та кореспонденцію рахунків за ними, що відображають надходження і витрачання товарів, наведено в таблиці 1.4 [60].

Таблиця 1.4 – Відображення в обліку операцій з надходження та реалізації товарів

№	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Оприбутковано товари від постачальника	28 «Товари»	63 «Розрахунки з постачальниками»
2	Відображено надходження товарів у рахунок погашення дебіторської заборгованості	28 «Товари»	37 «Розрахунки з різними дебіторами»
3	Оприбутковано товари, придбані підзвітною особою	28 «Товари»	372 «Розрахунки з підзвітними особами»
4	Оприбутковано товари як внесок до статутного капіталу	28 «Товари»	401 «Статутний капітал», 46 «Неоплачений капітал»

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4
5	Оприбутковано безоплатно одержані товари	28 «Товари»	718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»
6	Оприбутковано лишки товарів, виявлених в результаті інвентаризації	28 «Товари»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
7	Одержано товари в результаті обміну на неподібні активи	28 «Товари»	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»
8	Оприбутковано товари, що надійшли безоплатно	28 «Товари»	745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»
9	Відвантажено товари в обмін на подібні активи	36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»	28 «Товари»

Джерело: [60]

Рахунок 02 «Активи на відповідальному зберіганні» призначений для обліку оборотних і необоротних активів, що тимчасово знаходяться на підприємстві та не є його власністю, які знаходяться у нього на відповідальному зберіганні, прийняті на комісію, у переробку, до монтажу, в довірче управління тощо [46].

Облік таких цінностей ведеться за цінами, що передбачені в договорах, приймально-передавальних актах тощо. Усі товарно-матеріальні цінності, що обліковуються на цьому рахунку, підлягають інвентаризації в порядку і в строки, передбачені наказом про облікову політику, а також планом проведення інвентаризації. Даний рахунок має такі субрахунки (таблиця 1.5) [46].

Контроль за збереженням товарів здійснюється постійним спостереженням за веденням складського господарства і проведенням планових і позапланових перевірок, а також інвентаризацій в місцях їх знаходження. Контроль за веденням складського господарства проводиться головним бухгалтером, бухгалтером з обліку ТМЦ центральної бухгалтерії та іншими спеціалістами і керівниками структурних підрозділів під

керівництвом головного бухгалтера не лише в дні визначені графіком, а постійно [20].

Таблиця 1.5 – Субрахунки рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні»

Шифр	Назва рахунку	Призначення	Аналітичний облік
023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні	Облік прийнятих товарно-матеріальних цінностей на відповідальне зберігання з приводу відмови від акцепту розрахункових документів постачальників, одержаних від постачальників, але несплачених товарно-матеріальних цінностей Цінності, залишені або прийняті на відповідальне зберігання, повинні зберігатись окремо від власних цінностей	Товарно-матеріальних цінностей, прийнятих на відповідальне зберігання ведеться за підприємствами-власниками, видами/ сортами та місцями зберігання
024	Товари, прийняті на комісію	Одержані товари в межах договорів комісії (консигнації), поруки та інших цивільно-правових договорів, що уповноважують підприємство здійснювати продаж товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари. Даний субрахунок в основному використовують торговельно-посередницькі підприємства, які приймають цінності на комісію чи консигнацію	Товарів, прийнятих на комісію (консигнацію), ведеться за видами товарів та комітентами
025	Майно довірчому управлінні	Майно, що надійшло в довірче управління, а також товарно-матеріальні цінності, які надійшли повіреному при виконанні доручення довірителя на підставі договору доручення від третіх осіб	За об'єктами, ТМЦ, місцями знаходження та власниками

Джерело: [20]

Тара — це предмети, які призначені для пакування, зберігання, транспортування, передпродажної підготовки і продажу продукції або товарів [39].

Класифікація тари:

1. Одноразового використання (безповоротна) — пакети, мішки паперові, поліетиленові тощо.

2. Багаторазового використання — безповоротна і зворотна (заставна та незаставна) — металева, пластмасова, дерев'яна, скляна, картонна, з тканини та нетканих матеріалів [39].

Зворотною тара вважається при визначенні її такою в договорах постачання продукції або купівлі-продажу товарів. При поверненні скляної тари її бій у межах встановлених норм зараховується в погашення боргу за її повернення [39].

Залежно від призначення тари та її використання вона може обліковуватись як запаси або як необоротні матеріальні активи на таких субрахунках:

204 «Тара і тарні матеріали» — всі види тари (крім інвентарної) та матеріали для виготовлення і ремонту тари;

284 «Тара під товарами» — тара під товарами і порожня;

115 «Інвентарна тара» — тара для внутрішніх потреб підприємства;

109 «Інші основні засоби» — тара для внутрішнього використання зі строком служби більше одного року і вартістю більше за встановлену на підприємстві межі [27].

Тара, яка є невід'ємною частиною товарів (коробка сірників тощо), обліковується разом з товарами. Рух тари оформляється встановленими первинними документами аналогічно оприбуткуванню чи відвантаженню товарів або продукції.

При оприбуткуванні тари її вартість визначається згідно з НП(С)БО 9, а бухгалтерські проведення аналогічні оприбуткуванню товарів: оприбуткована тара, що надійшла з товаром: Д-т 284, К-т 631, відображено податковий кредит з ПДВ: Д-т 641 ПДВ, К-т 631 [47].

Більш складним є облік зворотної тари, її рух між підприємствами-виробниками (продукції і тари) та підприємствами оптової торгівлі

обліковується на загальних підставах. При поставлянні такої тари в роздрібну торгівлю її вартість не включається в базу оподаткування ПДВ та податком на прибуток. В базу оподаткування вартість зворотної тари включається, якщо вона не була повернена відправнику у визначені строки [43].

Для проведення такого спостереження необхідно створити такі умови зберігання, надходження, переміщення, витрачання товарів, які забезпечували б найменші витрати, усували б можливість псування та скоєння крадіжок цінностей. Для цього необхідно слідкувати за станом складських приміщень, наявністю і своєчасністю клеймування ваговимірювальних пристроїв, наявністю пристосувань для розливу рідких і відпуску сипучих товарів, правильним їх розташуванням, організацією охорони складів в неробочий час, дотриманням протипожежних заходів тощо [64].

Облік з реалізації товарів в оптовій торгівлі показано в таблиці 1.6 [64].

Таблиця 1.6 – Облік з реалізації товарів в оптовій торгівлі

№	Зміст операції	Дебет	Кредит
	Перша подія — відвантаження товару		
1	Відвантажено товар покупцю	902	28
2	Відображено реалізацію товарів і заборгованість покупця	361	702
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641
4	Надійшла оплата від покупців	311	361
5	Списано на фінансовий результат: - купівельну вартість реалізованих товарів - витрати обігу - дохід від реалізації	791 791 702	902 93,92 791
	Перша подія — передоплата		
1	Надійшла передоплата від покупців	311	681
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
3	Відвантажено товар	902	28
4	Відображено реалізацію товарів	361	702
5	Списано ПДВ	702	643
6	Списано на фінансовий результат: - купівельну вартість реалізованих товарів - дохід від реалізації	791 702	902 791
7	Здійснено залік авансу	681	361

Джерело: [64]

Бухгалтерські проведення з надходження та реалізації товарів у роздрібній торгівлі (таблиця 1.7) [21].

Таблиця 1.7 – Облік з надходження та реалізації товарів у роздрібній торгівлі

№	Зміст операції	Дебет	Кредит
	Оприбуткування товарів		
1	Оприбутковано товари	282	631
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641/ПДВ	631
3	Встановлено торгову націнку	282	285
	Реалізація товарів		
4	Реалізовано товари	301	702
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ
	У кінці місяця		
6	Сторновано або Списано торгову націнку	282 285	285 282
7	Списано купівельну вартість реалізованих товарів	902	282
8	Списано дохід на рахунок фінансових результатів	702	791
9	Списано собівартість на рахунок фінансових результатів	791	902

Джерело: [21]

Розмір торгової націнки повинен бути таким, щоб не тільки окупити витрати обігу і забезпечити прибуток торгівлі, а й включати в себе ще і ПДВ, тобто в роздрібній торгівлі [53]:

$$\text{Купівельна ціна} + \text{Торгова націнка} = \text{Ціна реалізації} + \text{ПДВ.} \quad (1.1)$$

Списання реалізованих торгових націнок здійснюється так само проведенням, як і їх встановлення, але методом червоного сторно, або оберненим проведенням.

Згідно з методичними рекомендаціями на практиці проведення 6 і 7 можуть бути іншими —протягом місяця товари списують у дебет субрахунку

902 за цінами продажу (щоб за матеріально відповідальною особою не рахувалися фактично реалізовані товари), а в кінці місяця сторнуючий запис робляться за дебетом субрахунку 902 і кредитом субрахунку 285:

Д-т 902 К-т 282

Д-т 902 К-т 285 [49].

Згідно з п. 22 НП(С)БО 9 «Запаси» сума торгових націнок (ТН) на реалізовані товари визначається як добуток продажно́ї (роздрібно́ї) вартості реалізованих товарів на середній відсоток торгових націнок (сер. % ТН) [59]:

$$\text{Сер. \% ТН} = \frac{\text{ТН на початок місяця} + \text{ТН за отриманими товарами}}{\text{Залишок товарів на початок місяця} + \text{Продажна вартість отриманих товарів}} \cdot 100\%. \quad (1.2)$$

Облік фінансових результатів на торгових підприємствах показано у таблиці 1.8 [59].

Таблиця 1.8 – Облік фінансових результатів на торгових підприємствах

№	Операція	Дебет	Кредит
	Оприбуткування товарів		
1	Оприбутковано товари	282	631
2	Відображено податковий кредит з ПДВ	641/ПДВ	631
3	Встановлено торгову націнку	282	285
	Реалізація товарів		
4	Реалізовано товари	301	702
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ
	Укінці місяця		
6	Сторновано торгову націнку	282	285
7	Списано купівельну вартість реалізованих товарів	902	282
8	Списано дохід на рахунок фінансових результатів	702	791
9	Списано собівартість на рахунок фінансових результатів	791	902

Джерело: [59]

На малих підприємствах можуть використовувати як загальний, так і спрощений план рахунків.

Підстава для відображення на рахунках товарів (табл. 1.9).

Таблиця 1.9 – Підстава для відображення на рахунках товарів

Рахунок	Первинні документи	
	Збільшення	Зменшення
Товари	Накладна, товарно-транспортна накладна, акт про приймання товарів, рахунок, податкова накладна, накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей, доручення	Накладна, товарно-транспортна накладна, акт про приймання товарів, рахунок, податкова накладна, накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей, доручення

Джерело: [46]

Порівняння спрощеного та загального плану рахунків з відображення товарів (табл. 1.10).

Таблиця 1.10 – Порівняння спрощеного та загального плану рахунків з відображення товарів

За спрощеним планом		За загальним планом	
Код	Назва	Код	Назва
26	Готова продукція	26	Готова продукція
		28	Товари

Джерело: [36]

Система відображення збільшення або зменшення на рахунках обліку товарів (табл. 1.11).

Таблиця 1.11 – Збільшення або зменшення товарів на рахунках обліку

За спрощеним планом	За загальним планом	Дебет	Кредит
26	26	Оприбуткування на склад готової продукції	Реалізація та вибуття готової продукції
	28	Оприбуткування та надходження товарів	Реалізація та вибуття товарів, безоплатна передача

Джерело: [24]

Операції з обліку товарів відображено у таблиці 1.12.

Таблиця 1.12 – Відображення в обліку операцій з товарами

Зміст операцій	За спрощеним планом		За загальним планом	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Придбання товарів				
Оприбутковано товари від постачальників	26	68	281	631
Відображені транспортно-заготівельні витрати	26	68	289	631
Відображено переміщення товарів зі складу у торговий зал (для підприємств роздрібною торгівлі)	26	26	282	281
Нараховано торгову націнку на вартість товару	26	26	281 (282)	285
Продаж товарів				
Відображено в складі доходу виручку від продажу товарів	37	70	361	702
Списано на собівартість реалізації:				
– первісну вартість товарів	90	26	902	281 (282)
– суму транспортно-заготівельних витрат	90	26	902	289
Списано торгову націнку на придбані товари (методом червоного сторно)	26	26	281 (282)	285

Джерело: [20]

1.3 Контроль товарів у роздрібній торгівлі

На даний час ефективним засобом контролю товарів є інвентаризація.

Важливою формою бухгалтерського контролю є проведення інвентаризації. При організації та проведенні інвентаризації слід керуватися Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів та розрахунків [12].

Для проведення інвентаризації призначають робочу комісію у складі не менш як трьох чоловік при обов'язковій участі матеріально відповідальних осіб [33].

До початку інвентаризації в бухгалтерії необхідно обробити всі прибуткові і видаткові документи щодо складу. Головний бухгалтер або його

заступник інструктує інвентаризаційну комісію стосовно проведення інвентаризації. До початку інвентаризації від матеріально відповідальної особи отримують розписку про те, що до початку проведення інвентаризації всі документи здані до бухгалтерії, а цінності оприбутковані або списані [56].

Для проведення інвентаризації товарів складається ряд документів (рисунок 1.8).

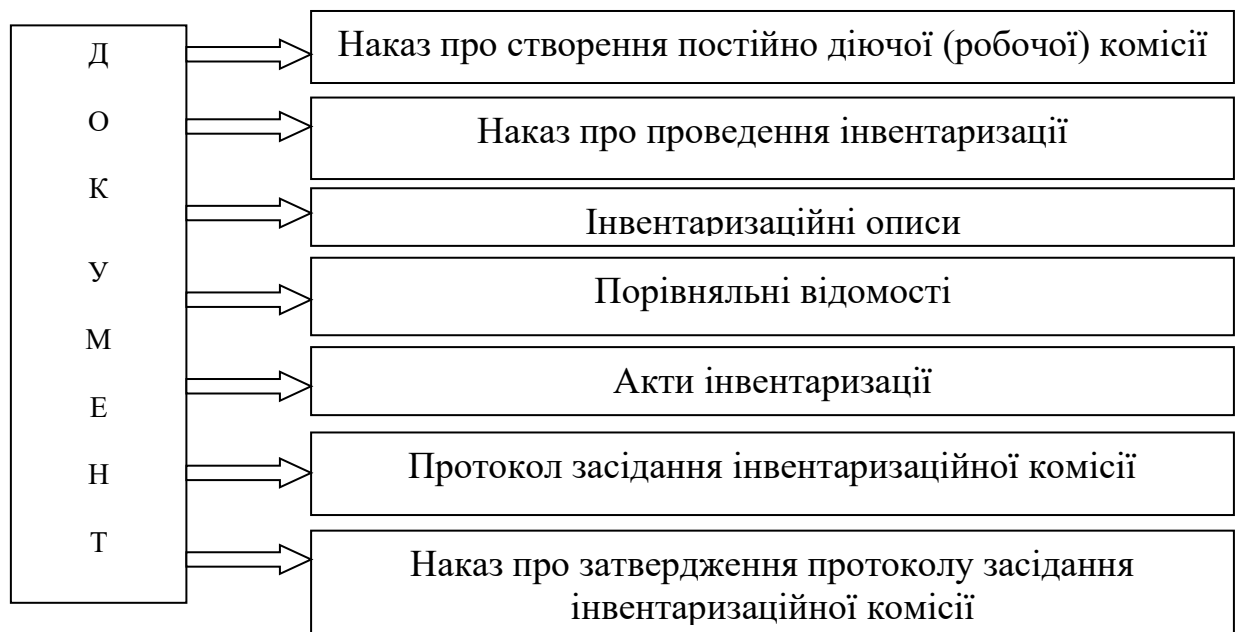


Рисунок 1.8 – Документальне забезпечення інвентаризації товарів

Джерело: [56]

До початку інвентаризації в картках складського обліку повинні бути відображені всі операції з руху матеріальних цінностей; по кожному з них виведені залишки на день інвентаризації; первинні документи з руху запасів необхідно здати до бухгалтерії для їх бухгалтерської обробки [41].

Наявність цінностей визначається обов'язковим підрахунком, зважуванням, обміром залежно від одиниць вимірювання. Отримані фактичні результати інвентаризаційна комісія заносить до інвентаризаційних описів. Записи проводяться по кожному окремому найменуванню матеріалів із зазначенням номенклатурного номеру, виду, групи, артикулу, партії, сорту [40].

Інвентаризаційні описи разом з висновками робочої комісії здаються до

бухгалтерії для виявлення кінцевих результатів. При цьому бухгалтерія складає порівняльну відомість, в якій здійснюється взаємний залік лишків і нестач внаслідок пересортування, розрахунок природного убутку, визначаються кінцеві результати інвентаризації [18].

На підставі порівняльної відомості оформлюються результати інвентаризації: пересортування; лишки; нестачі; переоцінка ТМЦ. В обліку спочатку відображають пересортування, оскільки надлишки чи нестачі можуть бути її наслідком, і лише потім виявляються кінцеві лишки і нестачі [25].

Особливість відображення в обліку пересортування полягає в тому, що кількісні і сумові дані в синтетичному обліку не змінюються, а зміни відбуваються лише в даних аналітичного обліку. При цьому потрібно оформити довідку бухгалтерії на відображення пересортування в обліку [54].

Розмір збитків від розкрадання, нестач, знищення (псування) матеріальних цінностей визначається за балансовою вартістю цих цінностей, але не нижче, 50 % від балансової вартості на момент встановлення такого факту з врахуванням індексів інфляції, які щомісячно визначає Мінстат, відповідного розміру податку на додану вартість та розміру акцизного збору [57].

В результаті інвентаризації можливо виявити лишки або нестачі виробничих запасів. Проте, нестачі ТМЦ можуть знаходитися в межах норм природного убутку. Втрати внаслідок природного убутку списуються тільки в тому випадку, якщо при інвентаризації виявлена нестача товарів, а також на підставі відповідного розрахунку, складеного і затвердженого у встановленому порядку [69].

Основна мета перевірки товарів – встановити своєчасність і повноту оприбуткування матеріально відповідальними особами товарів, що надійшли на склад, правильність їх обліку на рахунку 281 «Товари на складі» і обґрунтованість та правильність списання у видаток відпущених (відвантажених) товарів [29].

Контроль товарних операцій починають зі встановлення реального сальдо на рахунку 281 «Товари на складі». Шляхом порівняння контролеру слід встановити на найближчу до перевірки дату тотожність записів про залишки товарів на рахунку 281 «Товари на складі», зазначених у балансі, даним Головної книги, реєстрів аналітичного обліку і особових рахунків матеріально відповідальних осіб (завідувачів складів) [32].

Під час перевірки операцій з товарами контролер може натрапити на такі аномальні явища (відхилення від норм), як:

1. Недоліки в обліку товарів.
2. Неправильний залік пересортиці товарів.
3. Неповне оприбуткування товарів, що надійшли.
4. Безпідставні претензії до постачальників.
5. Відсутність оперативного контролю за виконанням договорів на постачання і відпуск товарів.
6. Відсутність договорів про повну матеріальну відповідальність матеріально відповідальних осіб.
7. Недотримання правил зберігання товарно-матеріальних цінностей і охорони.
8. Дописки товарно-матеріальних цінностей в описи.
9. Заниження залишку товарів у описах.
10. Завищення цін на товари.
11. Крадіжки, підробка документів, привласнення [41].

Для виявлення вищевказаних аномалій застосовують такі прийоми і способи процедур контролю:

- інвентаризацію;
- контрольне порівняння фактичних залишків товарів із даними останньої інвентаризації;
- контрольний обмір;
- зіставлення (порівняння) документальних даних;
- зустрічну перевірку квитанцій, накладних на закупівлю матеріальних

цінностей;

- переоцінку й уцінку товарів;
- контроль за використанням доручень на одержання товарів;
- вибіркові перевірки;
- перевірки правильності розрахунків природного убутку товарно-матеріальних цінностей й тощо [32].

Головними завданнями перевірки операцій з руху товарів, які слід вирішити контролеру, є такі:

- визначення економічної доцільності та законності придбання товарів керівництвом підприємства;
- визначення правильності віднесення витрат до складу первісної вартості товарів, що надійшли;
- встановлення ефективності організації складського господарства, стану збереження товарів;
- визначення вірності організації обліку придбання та реалізації товарних запасів;
- встановлення законності проведених операцій із товарними запасами;
- оцінка системи внутрішнього контролю за надходженням, наявністю та рухом товарних запасів;
- визначення правильності синтетичного та аналітичного обліку операцій з товарами;
- дотримання підприємством податкового законодавства по операціях, пов'язаних із товарами;
- оцінка повноти та правильності відображення господарських операцій із товарними запасами в бухгалтерському обліку та звітності.

Перевіряючому доцільно складати схему перевірки, яка має передбачати такі складові: перевірка дотримання договірної і платіжної дисципліни; оцінка стану й ефективності інвентаризаційної роботи на підприємстві; перевірка правильності складання первинних бухгалтерських документів за напрямками надходження та вибуття товарних запасів; встановлення правильності

заповнення реєстрів синтетичного обліку; визначення правильності складання бухгалтерських записів з відображення надходження і руху товарів; перевірка правильності записів у формах фінансової звітності підприємства.

На практиці контроль починають з перевірки первинних документів. Перевіряючому доцільно застосовувати такі методичні прийоми:

- нормативна перевірка щодо відповідності правилам оформлення документів, як бухгалтерських, так і фінансових;
- зустрічна перевірка у контрагентів з операцій у разі виникнення підозри на недостовірність, а також у разі виявлення відсутності окремих документів щодо надходження товарів;
- арифметична перевірка на правильність установа залишків, загальних оборотів по кожному документу.

Наступним етапом контролю є перевірка повноти та своєчасності оприбуткування товарів. При цьому визначеним терміном приймання товарів вважається момент їх одержання від постачальника чи зі складу транспортної організації або момент розпечатання опломбованих засобів та контейнерів. Також в ході перевірки звертається увага на додержання вимог приймання товарів щодо кількості та комплектності, тобто точну відповідність стандартам і технічним умовам. Якщо на підприємстві встановлюються випадки нестачі або псування товарів під час їх надходження, то перевіряється наявність комерційного акта, який необхідний для пред'явлення претензії постачальникам або транспортній організації. Далі перевіряється своєчасність пред'явлення претензій винним організаціям, а на їх основі аналізуються заходи, які були прийняті для урегулювання вказаних питань. В процесі перевірки особлива увага звертається на правильність визначення первісної вартості товарних запасів згідно з НП(С)БО 9 «Запаси» [45].

Особлива увага має приділятися перевірці правильності синтетичного та аналітичного обліку операцій з товарами (зокрема, за напрямками надходження). При цьому джерелами інформації виступають дані первинного обліку та облікових реєстрів, Головної книги і форм звітності. Контролер має

також впевнитися у наявності на підприємстві товарів, що не є його власністю, але знаходяться на його території. За вказаними товарними запасами перевіряється організація їх обліку на позабалансовому рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні», субрахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні». Далі встановлюється контролером наявність на підприємстві випадків товарних втрат, які можуть бути як в межах норм природного убутку, так і понад них. Кожний такий випадок перевіряється окремо за даними супровідних документів, складених актів і бухгалтерських записів по субрахунку 374 «Розрахунки по претензіях». Закінчується контроль операцій з надходження товарів зіставленням даних у первинних документах з даними Головної книги і балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.

Отже, товар є складним поняттям, що включає сукупність багатьох властивостей, головними серед яких є споживчі властивості, тобто спроможність товару задовольняти потреби. Товар є продуктом праці, який володіє здатністю задовольняти конкретні потреби людини, що розподіляється в суспільстві шляхом купівлі-продажу.

Товари належать до запасів підприємства і обліковуються згідно з НП(С)БО 9. Надходження товарів оформлюється первинними документами: накладна, рахунок-фактура, прибутковий ордер, платіжна вимога-доручення, податкова накладна тощо. В оптовій торгівлі товари обліковують на субрахунку 281 «Товари на складі», в роздрібній – на рахунку 282 «Товари в торгівлі»; в роздрібній торгівлі можуть використовуватися обидва субрахунки: 281 – для обліку товарів на складі підприємства роздрібною торгівлі, 282 – для обліку товарів у торговому залі. За спрощеним планом рахунків товари обліковуються на рахунку 26 «Товари».

Основна мета перевірки товарів – встановити своєчасність і повноту оприбуткування матеріально відповідальними особами товарів, що надійшли на склад, правильність їх обліку на рахунку 281 «Товари на складі» і обґрунтованість та правильність списання у видаток відпущених (відвантажених) товарів.

2 ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ ТОВАРІВ НА ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО» ТА ЙОГО ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Пал-Електро»

Товариство з обмеженою відповідальністю «Пал-Електро» (ТОВ «Пал-Електро»), створено шляхом об'єднання майна учасників та їх підприємницької діяльності на підставі Установчого договору. Статут розроблений згідно з Законами України «Про господарські товариства», «Про власність».

Уповноважені особи Євсєєв Алім Миколайович, Павлов Павло Юрійович.

Розмір статутного капіталу 34 000,00 грн. Питома вага участі кожного засновника 50%, а саме: Євсєєв Алім Миколайович – 17 000 грн, Павлов Павло Юрійович – 17 000 грн.

Основний вид діяльності:

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

Інші види діяльності:

49.41 Вантажний автомобільний транспорт;

46.52 Оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього;

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

Місцезнаходження ТОВ «Пал-Електро»: 69006, м. Запоріжжя, вулиця Штурмова, будинок, 15.

ТОВ «Пал-Електро» має круглу печатку, кутовий штамп, бланки, емблему та товарний знак.

ТОВ «Пал-Електро» має право відкривати розрахунковий та інші рахунки у банках у порядку, передбаченому діючим законодавством, має самостійний баланс, може набувати майнових та особистих немайнових прав, нести обов'язки, виступати у суді, господарському та третейському суді.

ТОВ «Пал-Електро» несе відповідальність по зобов'язанням усім своїм майном, на яке згідно з законом може бути накладено стягнення за вимогою кредиторів. Учасник несе відповідальність у межах свого вкладу.

ТОВ «Пал-Електро» створене з метою отримання прибутку на основі задоволення потреб громадян, колективних, державних та інших підприємств, установ та організацій у товарах, роботах і послугах, які визначаються предметом його діяльності.

Вищим органом управління ТОВ «Пал-Електро» є збори учасників, які відбуваються за умови присутності учасників, що володіють у сукупності більш як 60 відсотками голосів, чи призначених ними представників. Збори учасників обирають голову – генерального директора підприємства.

Учасники ТОВ «Пал-Електро» володіють кількістю голосів пропорційно розміру їх часток у статутному капіталі. Збори учасників складаються не менш як два рази на рік.

Перевірка фінансової діяльності ТОВ «Пал-Електро» здійснюються державними податковими інспекціями та іншими державними органами у межах їх компетенції, ревізійними органами у межах їх компетенції, ревізійними органами та аудиторськими службами.

Контроль за діяльністю генерального директора підприємства вчиняється ревізійною комісією, утвореною зборами учасників. Генеральний директор не може бути членом ревізійної комісії. Перевірка діяльності генерального директора здійснюється ревізійною комісією за дорученням зборів учасників.

2.2 Облік та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро»

На ТОВ «Пал-Електро» необхідними передумовами правильної організації обліку товарів є:

- раціональна організація складського господарства;

- розробка номенклатури товарів;
- наявність інструкції з обліку товарів;
- правильне групування (класифікація) товарів.

Основними завданнями організації обліку товарів на підприємстві ТОВ «Пал-Електро» є:

- 1) контроль за повним і своєчасним оприбуткуванням матеріальних цінностей та їх збереженням за місцями зберігання і на всіх стадіях обробки;
- 2) відповідність складських товарів нормативам;
- 3) раціональна оцінка товарів;
- 4) розрахунок фактичної собівартості витрачених матеріалів та їх залишків за місцями зберігання і статтями балансу;
- 5) виявлення всіх витрат, пов'язаних з придбанням або виготовленням запасів та визначення первісної вартості;
- 6) контроль за правильністю використання МШП під час їх експлуатації;
- 7) забезпечення своєчасного документального оформлення руху товарів — надходження її на склади (випуску з виробництва) і відправлення покупцям;
- 8) відображення операцій випуску, відвантаження і реалізації товарів в регістрах поточного обліку в системі бухгалтерських рахунків;
- 9) контроль за виконанням плану з обсягу реалізації товарів, номенклатури, асортименту і якості, а також визначення результатів від її реалізації;
- 10) фіксація позавиробничих витрат, які пов'язані зі збутом продукції, та контроль за їх обсягом і складом;
- 11) визначення стану розрахунків з покупцями за відвантажені товари, отримання точних даних про кількість і якість реалізованих товарів і даних про кількість і вартість відвантажених товарів, а також довідок про залишок товарів на складах і контроль за відповідністю фактичних залишків обліковим даним.

Наказом про облікову політику підприємства ТОВ «Пал-Електро» визначені норми для правильного планування потреб в товарах, раціональної організації їх обліку і контролю.

У Наказі про облікову політику ТОВ «Пал-Електро» зазначено, що під товаром розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку. Товаром можуть бути продукти як фізичної, так і розумової праці, результат послуги, сама здатність до праці, земля та її надра – все, що має споживчу та продажну вартість і може обмінюватись на інший товар (гроші) власником цієї споживчої вартості. Як правило, цією складовою запасів володіють торговельні підприємства.

На ТОВ «Пал-Електро» у наказі про облікову політику підприємства зазначено порядок визначення первісної вартості товарів.

До первісної вартості запасів на ТОВ «Пал-Електро» не включають:

- понаднормативні витрати і недостачі запасів;
- витрати на збут;
- відсотки на використання кредитів (в тому числі комерційних);
- загальногосподарські та інші подібні витрати, які відображаються в складі витрат по дебету рахунків класу 9. Виключенням є змінні і розподілені загальновиробничі витрати.

ТОВ «Пал-Електро» вибрало варіантів методу оцінювання запасів за первісною вартістю та постійну систему обліку. Придбані (одержані) підприємством запаси зараховують за первісною вартістю, яка потім може змінюватися, тому в процесі зберігання запаси оцінюються за балансовою вартістю. Згідно з принципом обачності вартість активів не повинна завищуватися. Відповідно до НП(С)БО 9 балансова вартість – це найменша з двох оцінок первісна або чиста вартість реалізації, яка визначається розрахунковим шляхом за кожним об'єктом аналітичного обліку.

ТОВ «Пал-Електро» для забезпечення своєчасного відображення господарських операцій в регістрах бухгалтерського обліку на підприємстві

складає графік надходження до бухгалтерії первинних документів з обліку товарів (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Графік надходження до бухгалтерії первинних документів з обліку товарів ТОВ «Пал-Електро»

Назва документу	Хто подає	Строк подання	Порядок подання	Кому подається	Строк перевірки документу	Примітка
Прибутковий ордер	Завідуючий складом	Щодня за попередній день	Особисто	Старшому бухгалтеру	При прийманні	
Лімітно-забірна картка	Завідуючий складом	Щодня за попередній день	Особисто	Старшому бухгалтеру	При прийманні	
Вимоги						

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

Зведений графік руху документів з обліку товарів ТОВ «Пал-Електро» наведений у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Зведений графік руху документів з обліку товарів ТОВ «Пал-Електро»

Найменування первинного документу	Складання і передача документа		Оперативна служба, яка використовує або обробляє документ			Надходження документу до бухгалтерії підприємства, його обробка та узагальнення даних		
	Відповідаючи за своєчасне та якісне складання і передачу документу	Строки передачі первинного документу на обробку і використання даних	Служба, що прийняла документ	Операції з документом	Кому і коли передається документ	Час приймання документу	Обробка документу і узагальнення його даних	Кому і в які строки передається документ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Рахунок постачальника	Касир-інкасатор отримує в банку щодня	Вдень отримання	Відділ матеріально-технічного постачання	Контроль акцепту	Бухгалтерії	Щодня до 16.00	Оплата або підготовка відмови від оплати	На другий день після отримання матеріалів зав. складом
Прибутковий ордер	Комірник на час надходження матеріалів	Кожного 1-го, 4, 8 і т.д. числа	Відділ матеріально-технічного постачання	Контроль плану постачання	Бухгалтерії кожного 5, 9, 13-го числа	Щодня до 17.00	Контроль за змістом, визначенням цін	Обчислювальний центр не пізніше другого дня після одержання

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8	9
			Обчислювальний центр	Обчислювальна робота і складання зведених відомостей	Бухгалтерії не пізніше другого дня після отримання	Щодня до 17.00	Запис до облікових регістрів	Поточний архів кожного 6-го числа
Лімітно-забірна картка	Комірник при відпуску матеріалів	Кожного 1-го, 11 і 21 числа	Відділ матеріально-технічного постачання	Контроль за лімітом відпуску	Бухгалтерії підприємства наступного дня після отримання	Кожного 2-го, 12 і 22 числа	Порівняння даних в обох примірниках картки і контроль за правильністю оформлення	Обчислювальний центр обидва примірники 3-го, 13 і 23 числа

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

На ТОВ «Пал-Електро» контроль за виконанням плану договорів, вчасним надходженням і оприбуткуванням товарів здійснює менеджер. Забезпечення підприємства товарами шляхом придбання їх у постачальника здійснюється на договірних засадах. На ТОВ «Пал-Електро» приймання товарів у місцевих постачальників або із залізничної станції здійснює експедитор підприємства, якому видається довіреність.

На ТОВ «Пал-Електро» товари оприбутковуються у відповідних одиницях виміру штуках. На складах товари розміщують по секціях, а в середині них – по групах, типорозмірах в штабелях, ящиках, контейнерах, на стелажах, полках, комірках, піддонах, що забезпечує швидке їх приймання, відпуск та контроль за відповідністю фактичної наявності встановленим ліміту.

На ТОВ «Пал-Електро» складський облік організовано за видами об'єктів, що зберігаються, за місцями зберігання, за кількістю товарів. Склад забезпечено справними вагами, вимірювальними приладами та мірною тарою. Облік товарів на складі здійснюється завідувачим складом (комірником), який є матеріально відповідальною особою.

Бухгалтерія підприємства ТОВ «Пал-Електро» у встановлені строки здійснює приймання і обробку первинних документів на товари. Всі документи сортуються і перевіряються. Прибуткові ордери звіряються з рахунками, що до них належать, транспортними документами, приймальними актами тощо.

Аналітичний облік товарів на ТОВ «Пал-Електро» ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами товарів відповідно до номенклатури-цінника. Аналітичні рахунки групують за групами товарів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом товарів, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

Товари на ТОВ «Пал-Електро» відпускають зі складу підприємства на виробничі, господарські потреби, на сторону, для переробки і в порядку реалізації надлишкових (неліквідних) товарів. Відпуск матеріалів на сторону здійснюється на підставі договорів, нарядів та інших документів і письмового розпорядження керівника підприємства.

ТОВ «Пал-Електро» 10 листопада 2022 року придбало електронні клапани та трубки на суму 1200 тисяч гривень (у тому числі ПДВ – 200 тисяч гривень). Витрати на транспортування склали 120 тисяч гривень (у тому числі ПДВ – 20 тисяч гривень).

Згідно з НП(С)БО придбана електронні клапани та трубки прибуткується у обліку по первісній вартості 1100 тисяч гривень (покупна вартість 1000 тисяч гривень + сума транспортних витрат 100 тисяч гривень).

На електронні клапани та трубки, що надійшло, установлена торгова націнка у сумі 550 тисяч гривень.

Відобразимо у таблиці 2.3 операції по придбанню електронні клапани та трубки з оплатою після його одержання.

Таблиця 2.3 – Журнал господарських операцій ТОВ «Пал-Електро»

№	Зміст бухгалтерського запису	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
1	Отримано товар від постачальника:			
	- вартість товару	26	68	1000
	- сума ПДВ	644	68	200
2	Відображено податковий кредит за ПДВ	641	644	200
3	Проведена оплата постачальнику за товар	68	311	1200
4	Відображено транспортні витрати постачальнику за товар			
	- сума транспортних витрат	26/ТЗВ	68	100
	- сума ПДВ	644	68	20
5	Відображено податковий кредит за ПДВ	641	644	20
6	Проведено оплату послуг по транспортові автотранспортному підприємству	68	311	120
7	Нарахована торгова націнка на отриманий товар (сума 550 грн)	26	26/ТН	550

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

ТОВ «Пал-Електро» 13 листопада 2022 року попередньо оплатило ПП «Жито» 1200 тисяч гривень, у тому числі ПДВ 200 тисяч гривень.

15 листопада 2022 року ПП «Жито» відвантажив напівпровідникові пристрої ТОВ «Пал-Електро» на суму 1200 тисяч гривень (у тому числі ПДВ – 200 тисяч гривень).

Витрати на транспортування склали 120 тисяч гривень (у тому числі ПДВ – 20 тисяч гривень). Згідно НП(С)БО придбані напівпровідникові пристрої оприбутковуються в обліку по первісній вартості 1100 тисяч гривень (покупна вартість 1000 тисяч гривень + сума транспортних витрат 100 тисяч гривень).

На напівпровідникові пристрої, що надійшли, установлена торгова націнка у сумі 550 тисяч гривень.

Відобразимо у таблиці 2.4 операції по придбанню напівпровідникових пристроїв з попередньою оплатою.

Таблиця 2.4 – Журнал господарських операцій ТОВ «Пал-Електро»

№	Зміст бухгалтерського запису	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
1	Проведено передоплату постачальнику за товар	37	31	1200
2	Відображено податковий кредит за ПДВ	641	644	200
3	Отримано товар від постачальника			
	- сума транспортних витрат	26	68	1000
	- сума ПДВ	644	68	200
4	Зарахована переоплата постачальнику	68	37	1200
5	Проведено оплату послуг по транспортові автотранспортному підприємству	37	31	120
6	Відображено податковий кредит за ПДВ	641	644	20
7	Відображено транспортні витрати постачальнику за товар			
	- сума транспортних витрат	26	68	100
	- сума ПДВ	644	68	20
8	Зарахована передоплата транспортної організації	68	37	120
9	Нарахована торгова націнка на отриманий товар (сума 550 грн)	26	26/ТН	550

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

Залишок мікročіпів та інтегральних мікросхем на початок місяця на ТОВ «Пал-Електро» склав 7200 тисяч гривень (у тому числі первісна (покупна) вартість – 5000 тисяч гривень, сума торгової націнки – 2200 тисяч гривень). Протягом місяця (10 листопада 2022 року підприємством було придбана на суму 1200 тисяч гривень і 15 листопада 2022 року було придбана на суму 1200 тисяч гривень) 20 листопада 2022 року підприємством було придбана на суму 7800 тисяч гривень (у тому числі ПДВ – 1300 тисяч гривень). На придбані мікročіпи та інтегральні мікросхеми нарахована торгова націнка у сумі 2300 тисяч гривень. За звітний період підприємством реалізоване мікročіпів та інтегральних мікросхем на суму 13200 гривень (у тому числі ПДВ – 2200 тисяч гривень).

Відобразимо у таблиці 2.5 розрахунок торгової націнки на мікрочіпи та інтегральні мікросхеми.

Таблиця 2.5 – Розрахунок транспортно-заготівельних витрат, тис. грн

Показник	Первісна (покупна) вартість товарів	Сума торгової націнки	Продажна вартість товарів
Залишок на начало місяця	5000	2200	7200
Надійшло (нараховане) у звітному місяці	8500	2300	10800
Середній процент торговельній націнки	$25 (2200+2300):(7200+10800)\times 100$		
Реалізовано товарів	9900	3300(13200x25): 100	13200
Залишок на кінець місяця	3600	1200	4800

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

У таблиці 2.6 відобразимо операції по реалізації електронні клапани та трубки на торговому підприємстві.

Таблиця 2.6 – Журнал господарських операцій ТОВ «Пал-Електро»

№	Зміст бухгалтерського запису	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
	Залишок товару на початок періоду			
	- продажна вартість	26		7200
	- торгова націнка		26/ТН	2200
1	Отримано товар від постачальника			
	- сума транспортних витрат	26	68	6500
	- сума ПДВ	644	68	1300
2	Відображено податковий кредит за ПДВ	641	644	1300

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
3	Проведена оплата постачальнику за товар	68	31	7800
4	Нарахована торгова націнка на отриманий товар	26	26/ТН	2300
5	Реалізовано товар (виторг)	30	70	13200
6	Відображено податкове зобов'язання	70	641	2200
7	Доход від реалізації товару віднесено на фінансовий результат	70	79	11000
8	Здано виторг у касу підприємства	30	30	13200
9	Списано собівартість реалізованих товарів	90	26	9900
10	Віднесено собівартість реалізованих товарів на фінансовий результат	79	90	9900
11	Списана сума торгової націнки, що відноситься на реалізований товар	26/ТН	26	3300
	Залишок товарів на кінець періоду:			
	- продажна вартість	26		4800
	- торгова націнка		26/ТН	1200

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

На ТОВ «Пал-Електро» виробляється розподіл транспортно-заготівельних витрат по середньому відсотку в таблиці 2.7 и таблиці 2.8.

Таблиця 2.7 – Дані по товарах, транспортно-заготівельною витратою і торговою націнкою, тисяч гривень

Найменування показника	Субрахунок 26 «Товари у торгівлі»	Субрахунок 26 «ТЗР»	Субрахунок 26 «Торгова націнка»	Продажна вартість
Залишок на початок місяця	227	25	77	252
Надійшло за місяць	460	50	160	510
Вибуло за місяць	487	53	168	540
Залишок на кінець місяця	200	22	69	222

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

Таблиця 2.8 – Дані по покупній вартості товарів і торгової націнки, тисяч гривень

Найменування показника	Субрахунок 282 «Товари у торгівлі»	У тому числі	
		Покупна вартість товарів	Торгова націнка
Залишок на початок місяця	227	150	77
Надійшло за місяць	460	300	160
Вибуло за місяць	487	319	168
Залишок на кінець місяця	200	131	69

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

Сума торгової націнки, що приходиться на реалізовані товари (Дебет рахунка 26 «Товари у торгівлі» і Кредит рахунка 26 «Торгова націнка» сторно), складає: $(77+160)/(252+510)*540=168$ тисяч гривень.

Сума транспортно-заготівельних витрат, що приходяться на реалізований товар (відображається за Дебетом рахунка 90 «Собівартість реалізованих товарів» і Кредитом рахунка 26 «ТЗВ»), складає: $(25+50)/(252+510)*540=53$ тисяч гривень.

Собівартість реалізованих товарів (Дебет рахунка 90 «Собівартість реалізованих товарів» і Кредиту рахунка 26 «Товари у торгівлі») складає: $540-168-53=319$ тисяч гривень.

Операції, приведені вище будуть відображені у розрізі двох складових: покупної вартості електротовара і суми торгової націнки. Операції по надходженню і вибуттю електротоварів відбиваються у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Журнал господарських операцій ТОВ «Пал-Електро»

№	Зміст бухгалтерського запису	Кореспонденція рахунків		Сума, тис. грн
		Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5
	Залишок товарів на початок періоду			
	Субрахунок 26 «Товари у торгівлі»	26		227
	Субрахунок 26 «ТЗР»	26		25

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5
	Субрахунок 26 «Торгова націнка»		26	77
1	Отримано товар від постачальника:			
	- вартість товару	26	68	300
	- сума ПДВ	644	68	60
2	Право на податковий кредит за ПДВ	641	644	60
3	Оплата постачальнику за товар	68	31	360
4	Транспортні витрати по доставці товару:			
	- сума транспортних витрат	26/ТЗВ	68	50
	- сума ПДВ	644	68	10
5	Право на податковий кредит за ПДВ	641	644	10
6	Оплата послуг по транспортуванні автотранспортному підприємству	68	31	60
7	Нарахована торгова націнка на отриманий товар	26	26/ТН	160
8	Реалізовані товари (виторг)	30	70	540
9	Здано виторгу у касу	30	30	540
10	Нарахування податкових зобов'язань за ПДВ	70	641	90
11	Доход від реалізації товарів віднесено на фінансовий результат	70	79	450
12	Собівартість реалізованих товарів	90	26	319
13	Віднесення собівартості реалізованих товарів на фінансовий результат	79	90	319
14	Списання суми ТЗР	90	26/ТЗВ	53
15	Списання суми ТЗР на фінансовий результат року	79	90	53
16	Списання суми торгової націнки	26/ТН	26	168
	Залишок товарів на кінець періоду			
	Субрахунок 26 «Товари у торгівлі»	26		200
	Субрахунок 26 «ТЗР»	26/ТЗВ		22
	Субрахунок 26 «Торгова націнка»		26/ТН	69

Джерело: дані ТОВ «Пал-Електро»

З вищевикладених бухгалтерських операцій видно, що синтетичний облік на ТОВ «Пал-Електро» ведеться за методикою обліку товарів у торгівлі, що відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку України.

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «Пал-Електро»

Для аналізу фінансової звітності використовуємо бухгалтерську звітність підприємства та існуючу методика для проведення аналізу. Для оцінки фінансового стану ТОВ «Пал-Електро» використовують інструмент фінансовий аналіз. Аналіз ліквідності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 роки наведено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз ліквідності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 рр.

Показник	Норматив	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	>1	2,252737	2,270376964	1,224294122	1,177015095
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	1,778107	1,458162396	0,789592012	0,641697522
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	0,231583	0,069974456	0,07584474	0,126174879
Чистий оборотний капітал, тис грн		16937	16412	3392	3729

Продовження таблиці 2.10

Показник	Відхилення 2020р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття	0,017640278	0,78306	-1,046082843	-46,0753	-0,047279	-3,86174
Коефіцієнт швидкої ліквідності	-0,31994411	-17,9935	-0,668570384	-45,8502	-0,147894	-18,7305
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,16160838	-69,7843	0,005870284	8,389181	0,0503301	66,35943
Чистий оборотний капітал, тис. грн	-525	-3,09972	-13020	-79,3322	337	9,935142

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.10 наведено аналіз ліквідності ТОВ «Пал-Електро» за період з 2019 по 2022 роки.

1. Коефіцієнт покриття: з 2019 по 2020 рік коефіцієнт покриття зрос на 0,017, що становить приблизно 0,78% збільшення, проте від 2020 до 2021 року спостерігається різке зменшення на 1,05, або близько 46,08%. Далі, від 2021 до 2022 року, відбувається незначне подальше зменшення коефіцієнта на 0,047, що складає близько 3,86%.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності: за той самий період коефіцієнт швидкої ліквідності зменшується на 0,32 або приблизно на 18% з 2019 до 2020 року, далі, з 2020 по 2021 рік, відбувається подальше зниження на 0,67, що складає близько 45,85%. Від 2021 до 2022 року відбувається ще одне зниження на 0,15, або приблизно на 18,73%.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності: коефіцієнт абсолютної ліквідності показує зменшення на 0,16 або близько 69,78% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, він зростає на 0,005, що становить близько 8,39%. Далі, від 2021 до 2022 року відбувається подальше зростання на 0,05, або близько 66,36%.

4. Чистий оборотний капітал: чистий оборотний капітал зменшується на 525 тис. грн, або приблизно на 3,1% з 2019 до 2020 року, далі, з 2020 по 2021 рік, відбувається подальше зменшення на 13020 тис. грн, що становить близько 79,33%. З 2021 по 2022 рік спостерігається зростання на 337 тис. грн, або близько 9,94%.

Хоча деякі показники покращилися з 2021 по 2022 рік, загалом ліквідність підприємства відобразила певне зниження, що може вимагати уваги та можливих заходів для поліпшення фінансового стану компанії.

Аналіз платоспроможності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 роки наведено у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз платоспроможності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 рр.

Показник	Норматив	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	$\geq 0,5$	0,663699	0,650436047	0,573989609	0,457945943
Коефіцієнт фінансування	< 1	0,506706	0,537430168	0,742191819	1,18366385

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$\geq 0,1$	1,252737	1,270376964	0,224294122	0,177015095
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$> 0,2$	0,377367	0,407498448	0,117191819	0,125551328

Продовження таблиці 2.11

Показник	Відхилення 2020 р. від 2019р		Відхилення 2021 р. від 2020р.		Відхилення 2022 р. від 2021р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт фінансової автономії	-0,01326323	-1,99838	-0,076446438	-11,7531	-0,116044	-20,217
Коефіцієнт фінансування	0,030723693	6,06341	0,204761651	38,10014	0,441472	59,4822
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,017640278	1,408139	-1,046082843	-82,3443	-0,047279	-21,079
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,030131129	7,984563	-0,290306629	-71,2412	0,0083595	7,133185

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.11 представлений аналіз платоспроможності ТОВ «Пал-Електро» за період з 2019 по 2022 роки.

1. Коефіцієнт фінансової автономії: з 2019 по 2020 рік коефіцієнт фінансової автономії зменшився на 0,013, що складає близько 1,998%, далі, з 2020 по 2021 рік, відбулося подальше зменшення на 0,076, або приблизно 11,753%. З 2021 по 2022 рік спостерігається ще одне зниження на 0,116, що становить близько 20,217%.

2. Коефіцієнт фінансування: коефіцієнт фінансування показує зростання на 0,03 або приблизно 6,06% з 2019 до 2020 року, далі, з 2020 по 2021 рік, відбувається подальше збільшення на 0,204, або близько 38,1%. З 2021 по 2022 рік відбувається значне збільшення на 0,441, що становить близько 59,48%.

3. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: за той самий період коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами зростає на 0,017 або близько 1,41% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, він зменшується на 1,046, або приблизно 82,34%. Від 2021 до 2022 року відбувається подальше зменшення на 0,047, або приблизно 21,08%.

4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу: коефіцієнт маневреності власного капіталу зростає на 0,03 або близько 7,98% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, відбувається зменшення на 0,29, що складає близько 71,24%. Від 2021 до 2022 року відбувається незначне збільшення на 0,008, або приблизно 7,13%.

Ці показники свідчать про деякі коливання в платоспроможності компанії протягом вказаного періоду, що може вимагати уваги та управлінських заходів для збереження стабільності фінансів підприємства.

Аналіз ділової активності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 роки наведено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз ділової активності ТОВ «Пал-Електро» за 2019-2022 рр.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	4,592245	2,116578151	1,691435387	3,097681358
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	30,1794	15,14778189	10,25062035	12,02633529
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,92651	7,098218909	6,674604847	17,35650061
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	11,92867	23,76585579	35,11982571	29,93430596

Продовження таблиці 2.12

1	2	3	4	5
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	24,11817	50,7169481	53,93577721	20,74150822
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	48,39427	16,21466588	11,13411847	20,00504173
Фондовіддача	3,800169	1,679591787	1,147202115	1,976587148
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	6,919166	3,219817514	2,745286699	6,089351181

Продовження таблиці 2.12

Показник	Відхилення 2020р. від 2019р.		Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	-2,47566721	-53,9097	-0,425142764	20,0863	1,406246	83,13921
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-15,0316156	-49,8075	-4,897161543	32,3292	1,7757149	17,323
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-7,82828914	-52,4455	-0,423614061	5,96789	10,681896	160,0379

Продовження таблиці 2.12

1	6	7	8	9	10	11
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	11,83718822	99,23311	11,35396991	47,77429	-5,18552	-14,7652
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	26,59878203	110,2853	3,218829108	6,346654	-33,19427	-61,5441
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-32,1795994	-66,4947	5,080547404	-31,333	8,8709233	79,67333
Фондовіддача	-2,12057708	-55,8022	0,532389671	-31,6976	0,829385	72,29633
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-3,6993483	-53,4652	0,474530815	-14,7378	3,3440645	121,8111

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.12 представлений аналіз ділової активності ТОВ «Пал-Електро» за період з 2019 по 2022 роки.

1. Коефіцієнт оборотності активів: з 2019 по 2020 рік коефіцієнт оборотності активів зменшився на 2,48, що становить приблизно 54% зменшення. З 2020 по 2021 рік відбулася подальша зниження на 0,43, або близько 20%. Проте з 2021 по 2022 рік спостерігається різке зростання на 1,41, або близько 83%.

2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості: коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості знижувався з 2019 по 2020 рік на 15,03, що становить близько 50% зменшення. З 2020 по 2021 рік відбулася подальша зниження на 4,9, або близько 32%. Проте з 2021 по 2022 рік спостерігається зростання на 1,78, або приблизно 17%.

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості: коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшувався з 2019 по 2020 рік на 7,83, або близько 52%. З 2020 по 2021 рік відбулася невелике зниження на 0,42,

або близько 6%. Проте з 2021 по 2022 рік спостерігається значне зростання на 10,68, або приблизно 160%.

4. Строк погашення кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості: строк погашення кредиторської заборгованості збільшувався з 2019 по 2020 рік на 11,84 днів або близько 99%. З 2020 по 2021 рік відбулася подальша збільшення на 11,35 днів, або приблизно 48%. Проте з 2021 по 2022 рік відбувається зниження на 5,19 днів, або близько 15%.

5. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів: коефіцієнт оборотності матеріальних запасів зменшувався з 2019 по 2020 рік на 32,18, або приблизно 66%. З 2020 по 2021 рік відбулася подальша зниження на 5,08, або близько 31%. Проте з 2021 по 2022 рік спостерігається зростання на 8,87, або близько 79%.

6. Фондовіддача та Коефіцієнт віддачі власного капіталу: ці показники також демонструють зменшення з 2019 по 2020 рік, подальше зниження з 2020 по 2021 рік, але значне зростання з 2021 по 2022 рік.

Загалом, ці показники вказують на значні зміни в діловій активності підприємства протягом розглянутого періоду. Аналіз рентабельності ТОВ «Пал-Електро» за 2020-2022 роки наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз рентабельності ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО» за 2019-2022 рр.

Показник	Норматив	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів		0	-0,071126413	-0,218503552	0,052739779
Рентабельність власного капіталу		0	-0,108200148	-0,354642511	0,103674653
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0	-0,033604435	-0,129182322	0,017025566
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	-0,09211	-0,01586	0,00000	-0,04192

Продовження таблиці 2.13

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.	
	у сумі, грн	у відсотка х, %	у сумі, грн	у відсотка х, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,07112641		-0,147377139	207,2045	0,2712433	124,1368065
Рентабельність власного капіталу	-0,10820015		-0,246442363	227,7653	0,4583172	129,233566
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,03360443		-0,095577888	284,4205	0,1462079	113,1794862
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,076255711	82,7854	0,015856747	-100	-0,041921	

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.13 представлений аналіз рентабельності ТОВ «Пал-Електро» за період з 2019 по 2022 роки.

Коефіцієнт рентабельності активів в 2020 році становив -0,711%, а в 2021 році -0,218%, а у 2022 році він зріс до 0,052%. За вказаний період коефіцієнт показав негативний результат у 2019-2021 роках, але позитивний у наступний рік.

Рентабельність власного капіталу також відображала негативні показники в 2020 році становив -0,108%, в 2021 році -0,354%. Проте, у 2022 році вона зросла до 0,103%, що свідчить про певне покращення фінансового стану компанії протягом року.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу також демонструє позитивний тренд, зростаючи з -0,33% у 2020 році, у 2021 році -0,129% до 0,017% у 2022 році.

Коефіцієнт рентабельності реалізації не відповідає нормативу.

Показники рентабельності, хоча і мали позитивну тенденцію у 2022 році, але їх розмір нижче нормативів.

Отже, основним видом діяльності ТОВ «Пал-Електро» є неспеціалізована оптова торгівля, а Інші види діяльності: вантажний автомобільний транспорт; оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього; оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

Аналітичний облік товарів на ТОВ «Пал-Електро» ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами товарів відповідно до номенклатури-цінника. Аналітичні рахунки групують за групами товарів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку і субрахунками. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом товарів, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

Коефіцієнт фінансової автономії: з 2019 по 2020 рік коефіцієнт фінансової автономії зменшився на 0,013, що складає близько 1,998%, далі, з 2020 по 2021 рік, відбулося подальше зменшення на 0,076, або приблизно 11,753%. З 2021 по 2022 рік спостерігається ще одне зниження на 0,116, що становить близько 20,217%. Коефіцієнт фінансування: коефіцієнт фінансування показує зростання на 0,03 або приблизно 6,06% з 2019 до 2020 року, далі, з 2020 по 2021 рік, відбувається подальше збільшення на 0,204, або близько 38,1%. З 2021 по 2022 рік відбувається значне збільшення на 0,441, що становить близько 59,48%. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: за той самий період коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами зростає на 0,017 або близько 1,41% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, він зменшується на 1,046, або приблизно 82,34%. Від 2021 до 2022 року відбувається подальше зменшення на 0,047, або приблизно 21,08%. Коефіцієнт маневреності власного капіталу: коефіцієнт маневреності

власного капіталу зростає на 0,03 або близько 7,98% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, відбувається зменшення на 0,29, що складає близько 71,24%. Від 2021 до 2022 року відбувається незначне збільшення на 0,008, або приблизно 7,13%.

З ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ТОВАРІВ В РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ НА МАЛОМУ ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ПАЛ-ЕЛЕКТРО»

3.1 Контроль товарів ТОВ «Пал-Електро»

Метою контролю товарів є встановлення наявності товарів на складах та у торговому залі та правильність їх оподаткування та ведення обліку при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Завданнями проведення контролю товарів є провести інвентаризацію наявності товарів на складах та у торговому залі, перевірити достатність товарів на складах у залежності від встановлених норм, відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами, правильності оподаткування придбаних та реалізованих товарів в системі обліку, правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників та реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку.

Анкету внутрішнього контролю для проведення контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій ТОВ «Пал-Електро» подано в таблиці 3.1. У програмі внутрішнього контролю для проведення контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій відображено основні процедури для вирішення найважливіших завдань перевірки.

Таблиця 3.1 – Анкета внутрішнього контролю для проведення контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій ТОВ «Пал-Електро»

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Чи проводяться на підприємстві: - експорт товарів; - імпорт товарів.		+	+	
2	Які товари реалізує підприємство: - ліки; - продукти харчування;				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
2	<ul style="list-style-type: none"> - сільськогосподарська продукцію; - товари народного споживання - промислові матеріали - інші: 		+		
3	<p>Якими податками оподатковуються товари на підприємстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - мито; - акциз; - ПДВ? 		+		
4	<p>Якими документами оформлюються надходження товарів на підприємство:</p> <ul style="list-style-type: none"> - накладні; - товарно-транспортні накладні; - акт про приймання; - прибутковий ордер? 		+		
5	<p>Якими документами оформлюються вибуття товарів з підприємства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - накладні; - товарно-транспортні накладні; - накладна-вимога на відпуск/внутрішнє переміщення/матеріалів; - акт на списання запасів; - інші. 		+		
6	<p>Якими документами оформлюються збереження товарів на підприємстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - картки складського обліку; - книга кількісно-сумового обліку; - книга складського обліку запасів; - інші? 		+		
7	<p>Який відсоток торгової націнки встановлено на підприємстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на усі товари однакова; - різна в залежності від попиту на товари; - різна в залежності від ціни у конкурентів; - диференційована у залежності від кількості придбання? 		+		
8	Чи були випадки нестачі товарів на підприємстві?		+		
9	<p>Виною особою у нестачі при придбанні товарів встановлено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - постачальника; - експедитора; - водія; - інші? 		+		
	Виною особою у нестачі при збереженні на підприємстві встановлено:				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
10	<ul style="list-style-type: none"> - псування в межах природного убутку; - псування через неправильне збереження на складі; - крадіжка через недбале виконання обов'язків матеріально-відповідальної особи; - крадіжка через недбале виконання обов'язків охорони; - особа не встановлена; - інші? 		+		

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Загальний план контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій ТОВ «Пал-Електро» (табл. 3.2) доцільно проводити в декілька етапів.

Таблиця 3.2 – Загальний план контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій ТОВ «Пал-Електро»

Етапи контролю	Процедури контролю	ПІБ контролера	Термін перевірки
Попередній	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства з обліку товарів	Радомська С.С.	01-03.02. 2023р.
Фактичний	Інвентаризація наявності товарів	Радомська С.С.	04-07.02. 2023р.
Основний	Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм	Радомська С.С.	08-10.02. 2023р.
	Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами	Радомська С.С.	11-13.02. 2023р.
	Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку	Радомська С.С.	14-16.02. 2023р.
	Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку	Радомська С.С.	17-20.02. 2023р.
	Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку	Радомська С.С.	21-23.02. 2023р.
	Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку	Радомська С.С.	24-25.02. 2023р.
Заключний	Оформлення звіту контролера та висновків за результатами перевірки	Радомська С.С.	26-28.02. 2023р.

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Програма контролю товарів при здійсненні експортно-імпорتنих операцій (табл. 3.3).

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань контролю товарів пропонуємо робочі документи (табл. 3.4-3.10), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення контролю товарів при здійсненні експортно-імпорتنих операцій.

Таблиця 3.4 – Робочий документ контролера ТР-1 – Інвентаризація наявності товарів

Найменування товару	Номер згідно товарного ярлика	Одиниця виміру	За даними підприємства	За даними контролю	Відхилення
електронні клапани	2612	шт	50	49	-1
електронні трубки	2613	м	70	68	-2

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при інвентаризації товарів виявлена нестача 1 шт електронного клапана та 2 м електронної трубки

Таблиця 3.5 – Робочий документ контролера ТР-2 – Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм

Найменування товару	Одиниця виміру	Мінімальна норма запасу	За даними контролю	Відхилення	
				надлишок	нестача
мікрочіпи	шт	20	18		2
інтегральні мікросхеми	шт	10	7		3

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм встановлено нестачу, а саме: не вистачає 2 шт мікрочіпів та 3 шт інтегральних мікросхем.

Таблиця 3.3 – Програма контролю товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій

Процедури контролю	Мета контролю	Докази контролю	Код робочих документів	ПІБ перевіряючого	Термін проведення контролю
Інвентаризація наявності товарів	Впевнитись у правильній інвентаризації наявності товарів	Інвентаризаційні відомості, Порівняльні відомості	ТР-1	Радомська С.С.	04-07.02. 2023р.
Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм	Впевнитись у достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм	Книги складського обліку, Накази про встановлені норми залишків товарів	ТР-2	Радомська С.С.	08-10.02. 2023р.
Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами	Впевнитись у відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами	Книга кількісно-сумового обліку, Наказ про встановлені ціни, прайси цін конкурентів	ТР-3	Радомська С.С.	11-13.02. 2023р.
Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку	Впевнитись у правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку	Книга кількісно-сумового обліку, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-4	Радомська С.С.	14-16.02. 2023р.
Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку	Впевнитись у правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку	Книга кількісно-сумового обліку, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-5	Радомська С.С.	17-20.02. 2023р.
Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку	Впевнитись у правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку	Довідка бухгалтерії, договори з постачальниками, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-6	Радомська С.С.	21-23.02. 2023р.
Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку	Впевнитись у правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку	Довідка бухгалтерії, договори з постачальниками, Митна декларація, декларація акцизного податку, Декларація з ПДВ	ТР-6	Радомська С.С.	24-25.02. 2023р.

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Таблиця 3.6 – Робочий документ контролера ТР-3 – Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами

Найменування товару	Одиниця виміру	Ціна у конкурентів	За даними контролю	Відхилення	
				менше	більше
напівпровідникові пристрої	шт	3 000	4 000		+1000

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами виявлено, що за напівпровідниковим пристроєм ціна вище на 1000 грн у нас, ніж у конкурентів.

Таблиця 3.7 – Робочий документ контролера ТР-4 – Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку

Найменування товару	За даними підприємства	За даними контролю				Відхилення
		Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ	
електронні клапани	1100	900	100	-	200	-100

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронного клапана, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн.

Таблиця 3.8 – Робочий документ контролера ТР-5 – Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку

Найменування товару	За даними підприємства	За даними контролю				Відхилення
		Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ	
електронні трубки	500	400	100		100	-100

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронної трубки, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір

менше на 100 грн.

Таблиця 3.9 – Робочий документ контролера ТР-6 – Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку

Найменування товару	За даними підприємства	За даними контролю						Відхилення
		Митна вартість	Мито	Акциз	ПДВ	ТЗВ	Ціна придбання	
мікročіп	1340	1100	100	-	240	300	1740	-400
інтегральні мікросхеми	2300	1900	100	-	400	300	2700	-400

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку виявлено, що до ціни мікročіпу не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн та до ціни інтегральної мікросхеми не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн.

Таблиця 3.10 – Робочий документ контролера ТР-7 – Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку

Найменування товару	За даними підприємства	За даними контролю					Відхилення
		Ціна придбання	Торгова націнка	ТЗВ	ПДВ	Ціна до реалізації	
мікročіп	1800	1100	550	450	420	2520	-720
інтегральні мікросхеми	3240	1900	950	450	780	3960	-720

Джерело: проведена перевірка на підставі методики [47]

Висновок аудитора: при перевірці правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку виявлено, що невірно розрахована ціна на мікročіп та інтегральну мікросхему. Ціна кожного з цих товарів менше на 720 грн.

Звіт за результатами перевірки товарів ТОВ «Пал-Електро» наведено нижче.

Звіт за результатами перевірки товарів

ТОВ «Пал-Електро»

м. Запоріжжя

28 лютого 2023 року

Контролером Радомською Софією проведена перевірка товарів: за 2022 рік на ТОВ «Пал-Електро».

Підставою для проведення аудиту є наказ «28» грудня 2022 року.

Особа відповідальна за фінансовий стан:

Директор Євсєєв Алім Миколайович

Особа відповідальна за стан бухгалтерського обліку:

Гол. бухгалтер Павлов Павло Юрійович

Аудит проводився за участю матеріально-відповідальної особи: Іванової Ірини Іванівни.

Початок аудиту: 01 лютого 2023 року.

Аудит закінчений: 28 лютого 2023 року.

Документами наданими для перевірки є накладні, товарно-транспортні накладні, рахунки та інші.

Питання, винесені на перевірку:

1. Інвентаризація наявності товарів.
2. Перевірка достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм.
3. Перевірка відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами.
4. Перевірка правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку.
5. Перевірка правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку.
6. Перевірка правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку.
7. Перевірка правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку.

Порушення, виявлені під час контролю:

1. При інвентаризації товарів виявлена нестача 1 шт електронного клапана та 2 м електронної трубки.
2. При перевірці достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм встановлено нестачу, а саме: не вистачає 2 шт мікрочіпів та 3 шт інтегральних мікросхем.
3. При перевірці відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами виявлено, що за напівпровідниковим пристроєм ціна вище на 1000 грн у нас, ніж у конкурентів.
4. При перевірці правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронного клапана, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн.
5. При перевірці правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронної трубки, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн.
6. При перевірці правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку виявлено, що до ціни мікрочіпу не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн та до ціни інтегральної мікросхеми не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн.
7. При перевірці правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку виявлено, що невірно розрахована ціна на мікрочіп та інтегральну мікросхему. Ціна кожного з цих товарів менше на 720 грн.

Висновки за результатами перевірки: перевіркою встановлено порушення НП(С)БО 9 «Запаси».

3.2 Шляхи щодо удосконалення документування обліку та оподаткування товарів на ТОВ «Пал-Електро»

На даний час, не усі бланків, які використовують для обліку та оподаткування товарів є встановлена форма, тому їх складають вручну у довільній формі. Для удосконалення документування обліку та оподаткування товарів пропонуємо форми Довідкових відомостей з: термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, оподаткування товарів (таблиці 3.11– 3.13).

Таблиця 3.11 – Довідкова відомість термінів та обсягів постачання товарів

Період	Постачальник	Вид товару	Термін постачання		Обсяг постачання	
			За даними договорів	За даними підприємства	За даними договорів	За даними підприємства

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.12 – Довідкова відомість термінів та обсягів збуту товарів покупцям

Період	Покупець	Вид товару	Термін постачання		Обсяг відвантаження	
			За даними договорів	За даними підприємства	За даними договорів	За даними підприємства

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.13 – Довідкова відомість оподаткування товарів

Вид товару	Вартість придбання		Торгова націнка	ТЗВ	Вартість реалізації		Сума ПДВ до сплати у бюджет
	Ціна	ПК			Ціна	ПЗ	

Джерело: розроблено автором

Для удосконалення робочого плану рахунків, пропонуємо до рахунку 26 «Готова продукції» додати субрахунок першого порядку 261 «Товари» та другого порядку у залежності від виду товару, а саме: 2611 «Електронне устаткування», 2612 «Телекомунікаційне устаткування», 2613 «Деталі до телекомунікаційного устаткування», 2614 «Інші товари господарського призначення».

З метою удосконалення обліку та оподаткування товарів запропоновані форми Довідкових відомостей з: термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, оподаткування товарів. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю товарів на ТОВ «Пал-Електро»

Метою контролю товарів є перевірка термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, а також проведення аналізу цін товару.

Завданнями проведення контролю товарів є перевірка: термінів постачання товарів, обсягів постачання товарів, термінів збуту товарів покупцям, обсягів збуту товарів покупцям, а також аналіз цін товару.

Анкету внутрішнього контролю товарів подано в таблиці 3.14. У програмі внутрішнього контролю товарів відображено основні процедури для вирішення найважливіших завдань перевірки.

Таблиця 3.14 – Анкета внутрішнього контролю для проведення контролю товарів

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи були виявлені нестачі товарів?				
2	Чи проводиться аналіз товарів?				
3	На якому рахунку ведеться облік товарів на малому підприємстві: 28; 26.				
4	Надходження товарів на мале підприємства від постачальника якої відображається проводкою: Дт 28 Кт 63 Д 26 Кт36 Дт 26 Кт 68				
5	Відвантаження товарів на малому підприємстві покупцю якої відображається проводкою: Дт 37 Кт 26 Д 36 Кт 70 Дт 37 Кт 70				
6	Який план рахунків використовується на підприємстві: - Загальний; - Спрощений?				

Джерело: розроблено автором

Загальний план контролю товарів (табл. 3.15) доцільно проводити в декілька етапів.

Таблиця 3.15 – Загальний план контролю товарів

Етапи аудиту	Процедури аудиту	ПІБ аудитора	Термін перевірки
1	2	3	4
Попередній	Ознайомлення з обліковою політикою підприємства з обліку товарів		
Основний	Перевірка термінів постачання товарів		
	Перевірка обсягів постачання товарів		
	Перевірка термінів збуту товарів покупцям		
	Перевірка обсягів збуту товарів покупцям		
	Аналіз цін товару у різних постачальників на ринку		

Продовження таблиці 3.15

1	2	3	4
	Аналіз цін збуту товарів на ринку		
Заключний	Оформлення звіту аудитора та висновків за результатами перевірки		

Джерело: розроблено автором

Пропонуємо програму контролю товарів (табл. 3.16).

Таблиця 3.16 – Програма аудиту товарів

Процедури аудиту	Мета аудиту	Докази аудиту	Код робочих документів	ШБ перевіряючого	Термін проведення аудиту
Перевірка термінів постачання товарів	Впевнитись у правильності термінів постачання товарів	Договір, накладна, акт приймання-передачі матеріалів	ТР-1		
Перевірка обсягів постачання товарів	Впевнитись у правильності обсягів постачання товарів	Договір, накладна, акт приймання-передачі матеріалів	ТР-2		
Перевірка термінів збуту товарів покупцям	Впевнитись у правильності термінів збуту товарів покупцям	Договір, накладна, акт приймання-передачі матеріалів	ТР-3		
Перевірка обсягів збуту товарів покупцям	Впевнитись у правильності обсягів збуту товарів покупцям	Договір, накладна, акт приймання-передачі матеріалів	ТР-4		
Аналіз цін товару у різних постачальників на ринку	Впевнитись у правильності цін товару у різних постачальників на ринку	Прайси, рахунки-фактури	ТР-5		
Аналіз цін збуту товарів на ринку	Впевнитись у правильності цін збуту товарів на ринку	Прайси, рахунки-фактури	ТР-6		

Джерело: розроблено автором

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань аудиту товарів пропонуємо робочі документи (табл. 3.17-3.22), які стануть обґрунтованими доказами якісного проведення аудиту товарів.

Таблиця 3.17 – Перевірка термінів постачання товарів

Період	Постачальник	Вид товару	Термін постачання		Відхилення	Причини
			За даними договорів	За даними підприємства		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.18 – Перевірка обсягів постачання товарів

Період	Постачальник	Вид товару	Обсяг постачання		Відхилення	Причини
			За даними договорів	За даними підприємства		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.19 – Перевірка термінів збуту товарів покупцям

Період	Покупець	Вид товару	Термін відвантаження		Відхилення	Причини
			За даними договорів	За даними підприємства		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.20 – Перевірка обсягів збуту товарів покупцям

Період	Покупець	Вид товару	Обсяг відвантаження		Відхилення	Причини
			За даними договорів	За даними підприємства		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.21 – Аналіз цін товару у різних постачальників на ринку

Період	Вид товару	Ціна нашого підприємства	Ціна у постачальника			Відхилення	Рекомендуєма ціна
			№1	№2	№3		

Джерело: розроблено автором

Таблиця 3.22 – Аналіз цін збуту товарів на ринку

Період	Вид товару	Ціна нашого підприємства	Ціна на ринку			Відхилення	Рекомендуєма ціна
			№1	№2	№3		

Джерело: розроблено автором

У роботі розроблено методичні підходи до проведення контролю, які, на відміну від існуючих, включають: анкету, загальний план контролю товарів, програму контролю товарів та робочі документи контролера до кожної процедури. Запропоновані документи з перевірки термінів та обсягів постачання товарів та збуту товарів покупцям, а також аналіз цін товару дають можливість здійснити контроль товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний контроль, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

Отже, в ході проведення контролю товарів ТОВ «Пал-Електро» були виявлені наступні порушення: 1) при інвентаризації товарів виявлена нестача 1 шт електронного клапана та 2 м електронної трубки; 2) при перевірці достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм встановлено нестачу, а саме: не вистачає 2 шт мікросхем та 3 шт інтегральних мікросхем; 3) при перевірці відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами виявлено, що за напівпровідниковим пристроєм ціна вище на 1000 грн у нас, ніж у конкурентів; 4) при перевірці правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронного клапана, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн; 5) при перевірці правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронної трубки, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн; 6) при перевірці правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку

виявлено, що до ціни мікрочіпу не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн та до ціни інтегральної мікросхеми не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн; 6) при перевірці правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку виявлено, що невірно розрахована ціна на мікрочіп та інтегральну мікросхему. Ціна кожного з цих товарів менше на 720 грн.

Для удосконалення робочого плану рахунків, пропонуємо до рахунку 26 «Готова продукції» додати субрахунок першого порядку 261 «Товари» та другого порядку у залежності від виду товару, а саме: 2611 «Електронне устаткування», 2612 «Телекомунікаційне устаткування», 2613 «Деталі до телекомунікаційного устаткування», 2614 «Інші товари господарського призначення». З метою удосконалення обліку та оподаткування товарів запропоновані форми Довідкових відомостей з: термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, оподаткування товарів. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

У роботі розроблено методичні підходи до проведення контролю, які, на відміну від існуючих, включають: анкету, загальний план контролю товарів, програму контролю товарів та робочі документи контролера до кожної процедури. Запропоновані документи з перевірки термінів та обсягів постачання товарів та збуту товарів покупцям, а також аналіз цін товару дають можливість здійснити контроль товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний контроль, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

ВИСНОВКИ

1. Товар є складним поняттям, що включає сукупність багатьох властивостей, головними серед яких є споживчі властивості, тобто спроможність товару задовольняти потреби. Товар є продуктом праці, який володіє здатністю задовольняти конкретні потреби людини, що розподіляється в суспільстві шляхом купівлі-продажу.

Товари належать до запасів підприємства і обліковуються згідно з НП(С)БО 9. Надходження товарів оформлюється первинними документами: накладна, рахунок-фактура, прибутковий ордер, платіжна вимога-доручення, податкова накладна тощо. В оптовій торгівлі товари обліковують на субрахунку 281 «Товари на складі», в роздрібній – на рахунку 282 «Товари в торгівлі»; в роздрібній торгівлі можуть використовуватися обидва субрахунки: 281 – для обліку товарів на складі підприємства роздрібною торгівлі, 282 – для обліку товарів у торговому залі. За спрощеним планом рахунків товари обліковуються на рахунку 26 «Товари».

Основна мета перевірки товарів – встановити своєчасність і повноту оприбуткування матеріально відповідальними особами товарів, що надійшли на склад, правильність їх обліку на рахунку 281 «Товари на складі» і обґрунтованість та правильність списання у видаток відпущених (відвантажених) товарів.

Основним видом діяльності ТОВ «Пал-Електро» є неспеціалізована оптова торгівля, а інші види діяльності: вантажний автомобільний транспорт; оптова торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього; оптова торгівля іншими товарами господарського призначення.

2. Аналітичний облік товарів на ТОВ «Пал-Електро» ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, що розміщуються в картотеці за технічними групами товарів відповідно до номенклатури-цінника. Аналітичні рахунки групують за групами товарів, місцями зберігання, матеріально відповідальними особами, за синтетичними рахунками

бухгалтерського обліку і субрахунками. Дані за аналітичними рахунками узагальнюються в оборотних відомостях. Використовують рахунки аналітичного обліку для контролю за зберіганням і рухом товарів, їх оцінки, порівняння з даними складського обліку, а також для підведення підсумків інвентаризації.

3. Коефіцієнт фінансової автономії: з 2019 по 2020 рік коефіцієнт фінансової автономії зменшився на 0,013, що складає близько 1,998%, далі, з 2020 по 2021 рік, відбулося подальше зменшення на 0,076, або приблизно 11,753%. З 2021 по 2022 рік спостерігається ще одне зниження на 0,116, що становить близько 20,217%. Коефіцієнт фінансування: коефіцієнт фінансування показує зростання на 0,03 або приблизно 6,06% з 2019 до 2020 року, далі, з 2020 по 2021 рік, відбувається подальше збільшення на 0,204, або близько 38,1%. З 2021 по 2022 рік відбувається значне збільшення на 0,441, що становить близько 59,48%. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами: за той самий період коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами зростає на 0,017 або близько 1,41% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, він зменшується на 1,046, або приблизно 82,34%. Від 2021 до 2022 року відбувається подальше зменшення на 0,047, або приблизно 21,08%. Коефіцієнт маневреності власного капіталу: коефіцієнт маневреності власного капіталу зростає на 0,03 або близько 7,98% з 2019 до 2020 року, проте з 2020 по 2021 рік, відбувається зменшення на 0,29, що складає близько 71,24%. Від 2021 до 2022 року відбувається незначне збільшення на 0,008, або приблизно 7,13%.

4. В ході проведення контролю товарів ТОВ «Пал-Електро» були виявлені наступні порушення: 1) при інвентаризації товарів виявлена нестача 1 шт електронного клапана та 2 м електронної трубки; 2) при перевірки достатності товарів на складах у залежності від встановлених норм встановлено нестачу, а саме: не вистачає 2 шт мікročіпів та 3 шт інтегральних мікросхем; 3) при перевірки відповідності встановлення цін у порівнянні з конкурентами виявлено, що за напівпровідниковим пристроєм ціна вище на

1000 грн у нас, ніж у конкурентів; 4) при перевірці правильності оподаткування придбаних товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронного клапана, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн; 5) при перевірці правильності оподаткування реалізованих товарів в системі обліку встановлено невірний розрахунок ціни електронної трубки, а саме до ціни не було включено мито, тому її розмір менше на 100 грн; 6) при перевірці правильності формування первісної вартості придбаних товарів у іноземних постачальників в системі обліку виявлено, що до ціни мікрочіпу не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн та до ціни інтегральної мікросхеми не враховано мито та ТЗВ на суму 400 грн; 6) при перевірці правильності формування первісної вартості реалізованих товарів іноземним покупцям в системі обліку виявлено, що невірно розрахована ціна на мікрочіп та інтегральну мікросхему. Ціна кожного з цих товарів менше на 720 грн.

5. Для удосконалення робочого плану рахунків, пропонуємо до рахунку 26 «Готова продукція» додати субрахунок першого порядку 261 «Товари» та другого порядку у залежності від виду товару, а саме: 2611 «Електронне устаткування», 2612 «Телекомунікаційне устаткування», 2613 «Деталі до телекомунікаційного устаткування», 2614 «Інші товари господарського призначення». З метою удосконалення обліку та оподаткування товарів запропоновані форми Довідкових відомостей з: термінів та обсягів постачання товарів, термінів та обсягів збуту товарів покупцям, оподаткування товарів. Це допоможе скоротити час на формування та обробку первинних документів з обліку товарів, попередить можливість пропуску будь-якої інформації, так як будуть застосовуватися у роботі шаблони документів вже з сформованим переліком реквізитів.

У роботі розроблено методичні підходи до проведення контролю, які, на відміну від існуючих, включають: анкету, загальний план контролю товарів, програму контролю товарів та робочі документи контролера до кожної процедури. Запропоновані документи з перевірки термінів та обсягів

постачання товарів та збуту товарів покупцям, а також аналіз цін товару дають можливість здійснити контроль товарів більш детально, послідовно, структуровано та логічно. Прозорість і зрозумілість розроблених документів допоможуть керівництву здійснювати своєчасний контроль, аналіз та на їх підставі приймати правильні управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 25.12.2023).
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 15.12.2023).
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 15.12.2023).
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/metodicheskie-rekomendacii/metodichni-rekomendaciyi-z-1024317.html> (дата звернення 15.12.2023).
5. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів : Наказ Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96#Text> (дата звернення 25.12.2023).
6. Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 25.12.2023).
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 15.12.2023).
8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 08.12.2023).

9. Порядок проведення дооцінки залишків матеріальних цінностей : наказ Міністерства економіки, Міністерства фінансів України від 31.05.1993 р. № 37-20/248/07-104. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0069-93> (дата звернення: 08.12.2023).

10. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.1999 р. №116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.12.2023).

11. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0168-95> (дата звернення: 28.12.2023).

12. Андренко О. А. Організація і методика аудиту : конспект лекцій. Харків : ХНАМГ, 2012. 35 с.

13. Атамас П. Й Бухгалтерський облік у галузях економіки : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 392 с.

14. Бабич В. В., Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік на підприємствах малого бізнесу в Україні : навч. посіб. Київ : Лібра, 1996. 160 с.

15. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка : посібник. Київ : ДП «Інформ-аналіт. агентство», 2017. 396 с.

16. Букало Н. А. Особливості обліку торговельних знижок на підприємствах торгівлі та відображення їх у фінансовій звітності. *Економіка та суспільство*. 2016. № 2. С. 715-719.

17. Бутинець Т. А., Чижевська Л. В., Береза С. Л. Бухгалтерський облік : навч. посібн. Житомир : ЖІТІ, 2000. 672 с.

18. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

19. Бутинець Ф. Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навч. посіб. Житомир : ПП «Рута», 2001. 416 с.

20. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2007. 726 с.
21. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.
22. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ЖІТІ, 2013. 618 с.
23. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 592 с.
24. Велш Г. А., Шорт Д. Г. Основи фінансового обліку; пер. з англ. О. В. Мінін, О. І. Ткач. Київ : Основи, 1997. 943 с.
25. Воронко Р. М., Грезенталь В. О. Класифікація товарних запасів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.7. С. 164-168.
26. Голов С. Ф., Єфименко В. І. Фінансовий та управлінський облік. Київ : ТОВ «Автоінтерсервес», 2000. 544 с.
27. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : приклади та коментарі : практ. посіб. Київ : Лібра, 2001. 840 с.
28. Гончарук Я. А., Рудницький В. С. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2007. 443 с.
29. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. Харків : ХНУМГ, 2017. 319 с.
30. Грабова Н. Н., Добровский В. Н. Бухгалтерский учет в производственных и торговых предприятиях. Киев : А.С.К., 2001. 624 с.
31. Граковський Ю. Організаційно-правові питання торговельної діяльності : оптова та роздрібна торгівля. *Вісник податкової служби України*. 2012. № 9-10. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/749> (дата звернення: 28.12.2023).
32. Давидов Г. М. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2004. 511 с.

33. Давидов Г. М., Давидов І. Г., Давидов Ю. Г. Аудит : підручник. Київ : Знання, 2009. 495 с.
34. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
35. Захожай В. Б., Базась М. Ф., Матюха М. М. Бухгалтерський облік у галузях економіки : підручник. Київ : МАУП, 2014. 968 с.
36. Квач Я. П., Дроздова О. І. Облік руху товарів : нормативно-правові аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. Вип. 2. С. 135-143. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2015_2_18 (дата звернення: 28.12.2023).
37. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106-113.
38. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Каравела, 2012. 544 с.
39. Ленъ В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : навч. пос. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 608 с.
40. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.
41. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.
42. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 368 с.
43. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Бухгалтерський облік : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2018. 602 с.
44. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.
45. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування обліку і аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020, 400 с.

46. Макаренко А. П., Панченко О. М., Бескоста Г. М. Фінансовий облік 1: навч. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2017. 400 с.

47. Меліхова Т. О., Масленнікова І. А. Удосконалення обліку, оподаткування та аудиту товарів при здійсненні експортно-імпортних операцій для ефективного податкового планування на торговельних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9520> (дата звернення: 02.12.2023). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.1.

48. Нестеренко О. О. Планування аудиту товарних операцій на підприємствах роздрібною торгівлі. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jm/natural/Nvuu/Ekon/2010_29_1/statti/72.htm (дата звернення: 02.12.2023).

49. Пархоменко В. І. Документальне забезпечення бухгалтерського обліку. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 8. С. 7–11.

50. Петрик О. А., Савченко В. Я., Свідерський Д. Є. Організація та методика аудиту підприємницької діяльності : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2008. 472 с.

51. Процько Т. І., Варчук О. А. Особливості аудиту товарів на підприємстві. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України* : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет -конференції. Одеса : ОНПУ, 2009. С. 146-148.

52. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 626 с.

53. Радомська С. С., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Облік, оподаткування, контроль товарів у роздрібній торгівлі на малому підприємстві. *Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій "Дням Ракоці" Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці II, м. Берегове, Закарпатська область, 26-27 березня 2024 року (подано до друку).

54. Радомська С. С., Меліхова Т. О., Меліхов Є. В. Удосконалення

документування обліку, оподаткування, аналізу та контролю товарів в роздрібній торгівлі на малому підприємстві для підвищення ефективності управління. *Агросвіт*. 2024. № 6. (подано до друку).

55. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 413 с.

56. Савченко В. Я. Аудит : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 322 с.

57. Сахарцева І. І. Основи складання бухгалтерської звітності за вимогами національних стандартів України : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 614 с.

58. Садовська І. Б. Фінансовий облік : навч. посіб. Луцьк : Навчально-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. 511 с.

59. Серпенінова Ю. С., Гольцова С. М., Макаренко І. О. Бухгалтерський облік : загальна теорія : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2015. 336 с.

60. Скотнікова Л. П., Миланич Т. А., Солодовнік О. О. Бухгалтерський облік і фінансова звітність на підприємстві : навч.-метод. посіб. Харків : ІНЖЕК, 2003. 328 с.

61. Сопко В. В., Гуцайлюк З. В., Щирба М. В., Бенько М. М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2005. 496 с.

62. Сторожук Т. М., Підлісна О. І., Гуменюк О. В. Особливості бухгалтерського обліку в галузях економічної діяльності : навч. посіб. Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. 460 с.

63. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 631 с.

64. Ткаченко Н. М. Теоретико-методологічні проблеми формування бухгалтерського фінансового обліку : монографія. Київ : А.С.К., 2001. 348 с.

65. Усач Б. Ф. Аудит : навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 231 с.

66. Чабанюк О. М. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.3. С. 297-301.

67.Чебанова Н., Василенко Ю. Бухгалтерський фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2002. 672 с.

68. Чернін О. Я. Розвиток методичних підходів до облікового відображення товарів в оптовій торгівлі. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації: зб. наук. пр.* 2014. Вип. 1 (12). С. 355-368.

69.Шендригоренко М. Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві. *Економіка і суспільство.* 2017. Вип. 12. С. 722-726.

ДОДАТОК А

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1856	589	
Основні засоби:	1010	38428	36523	
первісна вартість	1011	77605	81719	
знос	1012	39177	45196	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			

Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035	68	55	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	40352	37167	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	4917	6417	

Виробничі запаси	1101	2289	1479	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103	2624	4934	
Товари	1104	4	4	
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2064	11753	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1127	2796	
з бюджетом	1135	5412	6123	
у тому числі з податку на прибуток	1136		1360	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	66	133	

Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	3780	3131	
Готівка	1166	2	1	
Рахунки в банках	1167	3778	3130	
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	94	104	
Усього за розділом II	1195	17460	30457	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	57812	67624	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3604	3604	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	9780	9604	
Додатковий капітал	1410	8442	8442	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	656	656	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	15712	22576	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	38194	44882	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				

Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1016	115	
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	10980	7554	
Довгострокові забезпечення	1520	773	1457	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			

Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	12769	9126	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2447	2937	
за товари, роботи, послуги	1615	502	7057	
за розрахунками з бюджетом	1620	1181	367	
за у тому числі з податку на прибуток	1621	568		
за розрахунками зі страхування	1625	164	251	
за розрахунками з оплати праці	1630	271	437	
за одержаними авансами	1635	161	96	
за розрахунками з учасниками	1640			

із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	1961	2178	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	162	293	
Усього за розділом III	1695	6849	13616	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	57812	67624	

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	155273	134352
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(115812)	(105105)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	39461	29247
Валовий: збиток	2095	()	()

Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	7303	2334
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(10919)	(5020)
Витрати на збут	2150	(12273)	(8427)
Інші операційні витрати	2180	(10768)	(3119)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	12804	15015

Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	31	16
Інші доходи	2240	167	207
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(4468)	(814)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(292)	(288)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	8242	14136
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1554	-3271
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	6688	10865
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000		366	
первісна вартість	1001		371	
накопичена амортизація	1002		5	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	589	1026	
Основні засоби:	1010	36523	31169	
первісна вартість	1011	81719	81529	
знос	1012	45196	50360	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035	55	28	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	37167	32589	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6417	10493	
Виробничі запаси	1101	1479	2563	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103	4934	7930	

Товари	1104	4		
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11753	11976	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	2796	780	
з бюджетом	1135	6123	5034	
у тому числі з податку на прибуток	1136	1360	3549	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	133	33	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	3131	904	
Готівка	1166	1	1	
Рахунки в банках	1167	3130	903	
Витрати майбутніх періодів	1170			

Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	104	111	
Усього за розділом II	1195	30457	29331	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	67624	61920	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3604	3604	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	9604	9556	

Додатковий капітал	1410	8442	8442	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	656	656	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	22576	18017	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	44882	40275	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	115	45	
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7554	5279	
Довгострокові забезпечення	1520	1457	2743	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			

Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	9126	8067	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2937	2936	

за товари, роботи, послуги	1615	7057	4653	
за розрахунками з бюджетом	1620	367	151	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	251	293	
за розрахунками з оплати праці	1630	437	545	
за одержаними авансами	1635	96	659	
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	2178	2169	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	293	2172	
Усього за розділом III	1695	13616	13578	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	67624	61920	

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	137095	155273
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(116779)	(115812)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	20316	39461
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	17422	7303
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(4557)	(10919)
Витрати на збут	2150	(11352)	(12273)
Інші операційні витрати	2180	(19725)	(10768)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2104	12804
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220	9	31
Інші доходи	2240	1756	167
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(8541)	(4468)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(5)	(292)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		8242
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(4677)	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	70	-1554
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		6688
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(4607)	()

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2021 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	366	469	
первісна вартість	1001	371	490	
накопичена амортизація	1002	5	21	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1026	3193	
Основні засоби:	1010	31169	28249	
первісна вартість	1011	81529	84114	
знос	1012	50360	55865	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035	28		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	32589	31911	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	10482	6574	
Виробничі запаси	1101	2560	3720	
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103	7922	2854	

Товари	1104			
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11976	3421	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	780	1501	
з бюджетом	1135	5023	3560	
у тому числі з податку на прибуток	1136	3549	635	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	33	2165	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	904	1147	
Готівка	1166	1	1	
Рахунки в банках	1167	903	769	
Витрати майбутніх періодів	1170			

Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	114	147	
Усього за розділом II	1195	29312	18515	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	61901	50426	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3604	3604	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405	9556	9553	

Додатковий капітал	1410	8442	8442	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	656	656	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18960	6689	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	41218	28944	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	45		
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	5279	2029	
Довгострокові забезпечення	1520	2743	3674	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			

Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	8067	5703	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	2936	3977	

за товари, роботи, послуги	1615	4653	9017	
за розрахунками з бюджетом	1620	151	124	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	293	25	
за розрахунками з оплати праці	1630	545	553	
за одержаними авансами	1635	659	656	
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	2169	1008	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	1210	419	
Усього за розділом III	1695	12616	15779	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	61901	50426	

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	95013	137095
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(85859)	(115833)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	9154	21262
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	5355	17422
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(4051)	(4561)
Витрати на збут	2150	(9182)	(11352)
Інші операційні витрати	2180	(5275)	(19724)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		3047
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(3999)	()
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220	4	9
Інші доходи	2240		1756
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(8283)	(8541)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(41)	(5)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(12319)	(3734)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	45	70
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(12274)	(3664)

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2022 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	469	417	
первісна вартість	1001	490	490	
накопичена амортизація	1002	21	73	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3193	4080	
Основні засоби:	1010	28249	33630	
первісна вартість	1011	84114	96556	
знос	1012	55865	62926	
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			

первісна вартість	1021			
накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095	31911	38127	
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	6574	11277	
Виробничі запаси	1101	3720	7018	
Незавершене виробництво	1102			

Готова продукція	1103	2854	4259	
Товари	1104			
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестраховання	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3421	4024	
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1501	2750	
з бюджетом	1135	1660	2027	
у тому числі з податку на прибуток	1136	605	226	
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2165	1127	
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165	1147	2658	
Готівка	1166	1	1	
Рахунки в банках	1167	769	2657	

Витрати майбутніх періодів	1170		1935	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190	147	932	
Усього за розділом II	1195	16615	26730	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	48526	64857	

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3604	3604	
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			

Капітал у дооцінках	1405	9553	9553	
Додатковий капітал	1410	8442	8442	
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415	656	656	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4406	7446	
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495	26661	29701	
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2029	4022	
Довгострокові забезпечення	1520	3674	5330	

Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595	5703	9352	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	3977	1458	

за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	1615	9017	13752	
за розрахунками з бюджетом	1620	507	1593	
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625	25	178	
за розрахунками з оплати праці	1630	553	1183	
за одержаними авансами	1635	656	4738	
за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660	1008	2261	
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690	419	641	
Усього за розділом III	1695	16162	25804	
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900	48526	64857	

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік**

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	178555	95013
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(145352)	(85859)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	33203	9154
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		

Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	3686	5355
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	(6696)	(4051)
Витрати на збут	2150	(19178)	(9182)
Інші операційні витрати	2180	(3837)	(5275)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7178	
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	(3999)
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220	5	4
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	(4125)	(8283)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(18)	(41)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3040	
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	(12319)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		45
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3040	
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	(12274)